

Årgang 21 nr. 4 - 2010

SLEKT OG DATA

Medlemsblad for DIS-Norge

Medlemsblad for DIS-Norge.
Utkommer med 4 nummer
pr år

Abonnement for bibliotek og
liknende institusjoner kan
tegnes for kr 400,- pr år

Annonser kan tegnes ved
henvendelse til kontoret
kontor@disnorge.no
Tlf: 22 33 30 30 mandag-
fredag 9-15

DIS-Norge
Postadresse/besøksadresse:
Øvre Slottsgate 2B
0157 Oslo

Redaktør: Stig Ove Voll
slekt-og-data@disnorge.no

Neste nummer sendes ut
i mars 2011. Siste frist for
levering av stoff er 15. februar
2011

Opplag: 9 300
Produksjon og trykk: 07
Design: Grongstad Grafiske

ISSN 0803-0510
www.disnorge.no

Leder

Drømmen om Amerika – og andre tanker i tiden

Det er mer enn tretti år siden jeg dro vestover for første gang og siden er det blitt mange turer. Men fortsatt husker jeg at det var noe spesielt å reise dit og faktisk også det å komme dit. Men i høst fikk jeg være med på en unik tur; vi reiste som en stor gruppe på nær 70 personer fra Norge til Midt-Vesten. Det var slektsforskere på tur.

Riktignok var det noen ledsagere og venner med i gruppen også, men alle ble tatt vel imot. Da jeg i forbindelse med Slektsforskerdagen besøkte en av ledsagerne og nærmest som første spørsmål fikk "blir det ny tur neste år også?" – da føler jeg at det ble bekräftet at turen hadde passet både oss som er mer enn normalt opptatt av slektsforskning og de som må leve sammen med oss.

Vi dro rundt i Minnesota, Nord- og Sør-Dakota, Iowa og Wisconsin til mange steder en slektsforsker bør innom, og vi møtte amerikanere - spesielt dem som kunne skilte med norske røtter og etablerte nye vennskap. Det ble også funnet nye slektninger inne i bussene og kontakten mellom deltakerne har fortsatt etter turens slutt. Flere bidrag i dette bladet forteller mer om dette.

Turen skal evalueres på skikkelig måte, men jeg er overbevist om at det var riktig at vi dro. Jeg tror også det er fornuftig å gjenta prosjektet, om ikke allerede neste sommer, så kanskje sommeren deretter. Det at mange har vært med og kan fortelle om opplevelser og erfaringer til eget lokallag, det kan gi andre interesse for å komme med neste gang.

Jeg tror det er viktig for en forening som DIS å gjøre ting i fellesskap og at vi innimellom løfter nesetippen opp over den bærbar. En forening som vår bør kunne få til aktiviteter og tilbud som den enkelte ikke kan oppnå eller svært vanskelig får gjennomført alene. At aktivitetene skal ha noe med slektsforskning å gjøre, det sier seg selv. Men det er så mange ting å velge mellom, at det er

Foto: Heidi S. Feldvig

ikke der det eventuelt er noe problem.

Dagen etter Slektsforskerdagen var jeg med å gå en del av barnevandringsstien. Også det er et tiltak der vi gjør noe sammen som blir artigere nettopp fordi vi er sammen om det. Denne historien kommer i neste nummer av Slett & data.

Slike felles aktiviteter er også med på å bygge kultur i DIS-Norge. Vi har behov for å skape et miljø i organisasjonen som er åpent for alle. Et miljø der også folk som ikke leter etter slekt hele tiden kan finne seg til rette. Jeg mener det er nødvendig at vi tenker oss om noen ganger, både "hvordan vil vi ha det" og "hvordan har vi det". En forening som legger mye av sin aktivitet til den digitale verden, den må også ta hensyn til at andre arenaer må utvikles. Det å møte folk gir grobunn for bedre og mer kontakt enn bare utveksling av upersonlige meldinger.

Kontakt mellom lagsstyrer og medlemmer er viktig, ikke bare den regelmessige innkallingen til møter, men hvordan tar man imot en person som er ny i kretsen? Snakker vi nok med hverandre og gir rom for at spørsmål kan stilles og hjelp kan ytes?

Samtidig er det viktig at vi tar noe av lærdommen om det sosiale aspektet med oss og inn over oss når vi knytter av gårde i vilden sky. Det er så vanskelig å "se" glimt i øyet når det skal leses mellom linjene. Alle aktiviteter egner seg ennå ikke – og kanskje aldri – bare for den digitale verden. Og det skal vi vel også si "heldigvis" til.

Torill Johnsen
leder

Redaktørens leder

Tidlig jul

Det ble tidlig jul i år. Natt til onsdag 1. desember frigjorde Digitalarkivet den landsomfattende folketellingen fra 1910. Hvilken lykke for oss slektsforskere!

Mange av dagens slektsforskere har foreldre og besteforeldre som ble født i tidsrommet mellom 1900 og 1910. Vi vet også at det i tiden rundt århundreskiftet var stor tilflytting til de store byene. Mange har nok beskrevet jakten på slektningers bevegelser etter 1900 i samme setning som nåler og høystakker, men nå er endelig verktøyet på plass.

Takket være et solid stykke arbeid i regi av de brave kvinner og menn i Arkivverket!

Tellingen omhandlet grupper som på ulikt vis falt utenfor «normalen», nemlig finner og lapper, hjemvendte norsk-amerikanere, dissenter, samt de blinde, døve og sinnssyke. I denne tellingen finner vi også for første gang statistikk over statsborgerskap. Vi ser at det i alt var nærmere 41.000 utenlandske statsborgere i Norge, hvorav 75 prosent var svensker. De største gruppene utlendinger fantes i Smaale-nene (Østfold) og Kristiania.

For mange slektsforskere er opplysningene om Amerika-farerne det

mest interessante. I 1910-tellingen ble respondentene spurt om bosted før utvandringen til USA, bosted og jobb i USA, når de dro og når de returnerte til Norge. I alt var det 19.323 registrerte hjemvendte emigranter, flest i Lister og Mandals amt (Vest-Agder) og Stavanger amt (Rogaland).

I neste utgave av Slekt og data skal vi se nærmere på denne folketellingen, og vi skal ta en prat med de som i mange og lange timer har utført det møysommelige arbeidet med å tilrettelegge informasjonen på Digitalarkivet.

2011-årgangen vil også bringe med seg en del interessant og spennende i spaltene. Det er redaktørens håp at vi skal få engasjert både medlemmer og foreningsstyrene til å bidra med mer organisasjonsstoff enn hva som hittil har vært tilfelle. Vi åpner for leserbrev og debatter, vi vil trykke langt flere notiser og småstoff, det blir flere intervjuer og reportasjer, vi vil anmelde flere bøker - og ikke minst skal vi forsøke å presentere mer stoff fra alt det interessante som rører seg på data- og internettetsiden.

Tips, innspill, kritikk og generelle betraktninger kan du som alltid sende til e-postadressen slekt-og-data@disnorge.no.

I mellomtiden håper jeg du finner interessant lesestoff i denne utgaven. Husk også å vie familie din minst like mye oppmerksomhet som du tilbringer på Digitalarkivet i julehøytiden.

Ha en riktig god jul!

Stig Ove Voll
redaktør

Innhold

"Ikke av fremmed race	4
Kvenane - kven, kor og korfor?	6
En problematisk reise	12
Et juleslagsmål fra 1864	14
Med DIS-Norge til USA	18
I amerikanske arkiver	20
Jakten på Ole og Anna Foss	22
Nordmenn i Queensland	28
Folk på flyttefot	32
Et familiearkiv	34
Julebaksten i 1942	
- en kriminalhistorie	36

Forside

Da DIS Norges medlemmer dro på studietur fra Norge til USA tidligere i høst, brukte de fly. På slutten av 1800-tallet måtte nordmenn belage seg på en lang og strabasøs reise med skip. Her ser vi S/S Juno utenfor Trondheim i 1893. Skipet fraktet passasjerer til Hull i England, og derfra tok de seg over land til Liverpool for å reise videre med skip til Amerika.» Bildet ble tatt av Jørgen Wickstrøm og finnes hos Trondheim byarkiv.

«Ikke av fremmed race»

AV RAGNHILD REIN BORE, STATISTISK SENTRALBYRÅ

I folketellingen i 1910 ble folk for første gang bedt om å oppgi statsborgerskap, og statistikerne var opptatt av å beregne hvor stor andel av befolkningen som var av «fremmed race». Men noen var mindre fremmede enn andre.

Folketellingen i 1910 ble gjennomført 1. desember, og resultatene av tellingen ble publisert i syv hefter mellom 1912 og 1916.

Færre svenskfødte i Norge...

Hefte 2 fra tellingen omhandlet grupper som på ulikt vis falt utenfor «normalen», nemlig finner og lapper, hjemvendte norsk-amerikanere, dissenter, samt de blinde, døve og sinnssyke. I 1910 finner vi også for første gang statistikk over statsborgerskap. I alt var det nærmere 41.000 utenlandske statsborgere i riket, hvorav 75 prosent var svenske undersåtter. De største gruppene utlendinger fantes i Smaalenene (Østfold) og Kristiania.

Statistikerne var likevel mer opptatt av den statistiken som omhandlet de ulike «racene» enn av statsrettslige forhold; antallet personer født i utlandet, samer og kvener. Det var i overkant av 56.000 mennesker som var født utenfor Norge i 1910, en nedgang på 13 prosent fra forrige telling. Nedgangen skyldtes i all hovedsak at det var rundt 11.000 færre svenskfødte i Norge enn under tellingen i 1900, noe som muligens kan ses i sammenheng med den spente situasjonen rundt unionsoppløsningen.

... men ikke fremmede

Men vi ser tegn på at statistikerne egentlig ikke regnet svenskene som et fremmedelement i befolkningen på samme måte som kvener, samer og mer eksotiske utlendinger. Statistikerne forsøkte å etablere hva det fremmede element i befolkningen var i folketellingens hovedoversikt, det vil si de av en annen «race».

Etter å ha fjernet personer man antok var av norsk rase selv om de var født i utlandet, særlig barn av

hjemvendte norsk-amerikanere, kom man frem til at «Høist 4 pct. av befolkningen kan altsaa antages at være av fremmed race. Størsteparten av disse var imidlertid svensker og dansker.»

At hjemvendte norsk-amerikanere ble telt, var nytt i folketellingen i 1910. De ble spurt om bosted før utvandringen til USA, bosted og jobb i USA, når de dro og når de returnerte til Norge. I alt var det 19.323 registrerte hjemvendte emigranter, flest i Lister og Mandals amt (Vest-Agder) og Stavanger amt (Rogaland). De største gruppene av hjemvendte hadde arbeidet innenfor bergverk og industri (39 prosent) eller vært tjenere og jordbruksarbeidere (17 prosent) i USA.

Fjant, men ikke nødvendigvis åndssvak

Det ble også brukt mye plass på å utrede alle finesser og problemer tilknyttet tellingen av «de sinnssyke». I tellingene i 1900 og 1910 ble det skjelnet mellom «aandssvake (det vil si fra fødselen eller den tidligste barndom)» og de «sindssyke».

I tellinger på 1800-tallet hadde spørsmålene vært stilt annerledes, blant annet hvorvidt personer var «Fjanter eller Saadanne» eller «Rasende (Gale)», forbundet med «Heftighed, Vrede og Raseri». Senere gikk spørsmålene på om hvorvidt de sinnssyke «(herunder Vanvittige, Tungsindige Idioter, Tullinger, Sinker o. desl.)», hadde vært slik fra tidlige barneår, eller hvorvidt tilstanden hadde oppstått senere i livet.

Endringene i spørsmålene fikk naturlig nok konsekvenser for tallene, og statistikerne bemerket at grensen mellom «medfødt og erhvervet sindssygdом» hadde vært trukket forskjellig i ulike tellinger. Begrepet fjanter hadde av folk vært oppfattet videre enn begrepet medfødt sinnssykdом, men snevrere enn det senere begrepet åndssvak. Tallene fra tellingen i 1910 kunne derfor bare sammenlignes med tellingen i 1900. Disse tydet på at det var en svak vekst i andelen «åndssvake» i befolkningen mellom de to tellingene, fra 2,04 til 2,11 per tusen innbyggere.

«Denne uskik er ved at forsvinde»

Tabeller over beboelsesforhold var inkludert i folketellingene fra 1865, men denne statistikken hadde «aldrig været synderlig dyptgaaende», og det var hus som tjente som nattopphold som var i fokus. Å definere hvorvidt et hus var et vanlig våningshus, en side- eller uthusbygning eller et hus med særskilt bestemmelser, var ofte opp til tellerens skjønn. Tilfeldighetene fikk til en viss grad dominere, og statistikerne påpekte at det var med visse reservasjoner man turte å bruke tallene for å lese utviklingens gang.

Likevel var det noen tall de festet seg ved, nemlig nedgangen i antallet stall og fjøs som ble brukt til nattopphold, fra nærmere 2400 personer i 1900 (og 14.500 i 1875) til under 1000 i 1910. Dette gledet tydeligvis statistikerne: «Tallene tyder paa at denne uskik er ved at forsvinde».

Mer «kasernebebyggelse»

Det som den gang ble omtalt som «kasernebebyggelse», det vil si bolighus over tre etasjer, var ennå ikke vanlig i Norge men spredte om seg. Blant de fem største byene i landet var Kristiania i en stilling for seg, hvor nærmere 62 prosent av våningshusene hadde tre eller flere etasjer. Deretter fulgte Bergen med 28 prosent. I Stavanger var til sammenligning kun 1,7 prosent av våningshusene over tre etasjer.

Det var en av de mindre byene, Ålesund, som kom nærmest Kristiania, med 30 prosent «kasernebebyggelse», mens veksten kanskje var mest tydelig i Trondhjem, hvor den gamle trebebyggelsen ble «fortrængt av murkasernene».

«Ikke stand eller tittel, men erhvervsforhold og levevei»

Folketellingens hefter 4 og 6 inneholdt statistikk knyttet til folks livsstilling. I tellingens hovedoversikt ble det forklart at denne kategorien var bestemt av det arbeide en person beskjeftiget seg med, eller arten av inntekt. En livsstilling var ikke det samme som stand eller tittel, «den er ikke et uttrykk for klasseforskjel eller for utdan-

nelse, men for erhvervsforhold og levevei».

Det var registrert 1,23 millioner «erhvervende» kvinner, hvorav 11.684 var under 15 år. I alt var det nærmere 25.000 barn under 15 som var registrert som «erhvervende» i 1910, men av disse var i overkant 10.000 tilknyttet foreldrenes arbeid. Av de barna som hadde lønnet arbeid utenfor hjemmet var det en nedgang i nesten alle næringer fra tellingen i 1900, med unntak av barn som jobbet innenfor handel.

Mer informasjon om 1910-tellingen finner du på www.ssb.no/vis/emner/02/01/folketellinger/fob1910.html og www.rhd.uit.no/histform/fi1910.html

Kvenane – kven, kor og korfor?

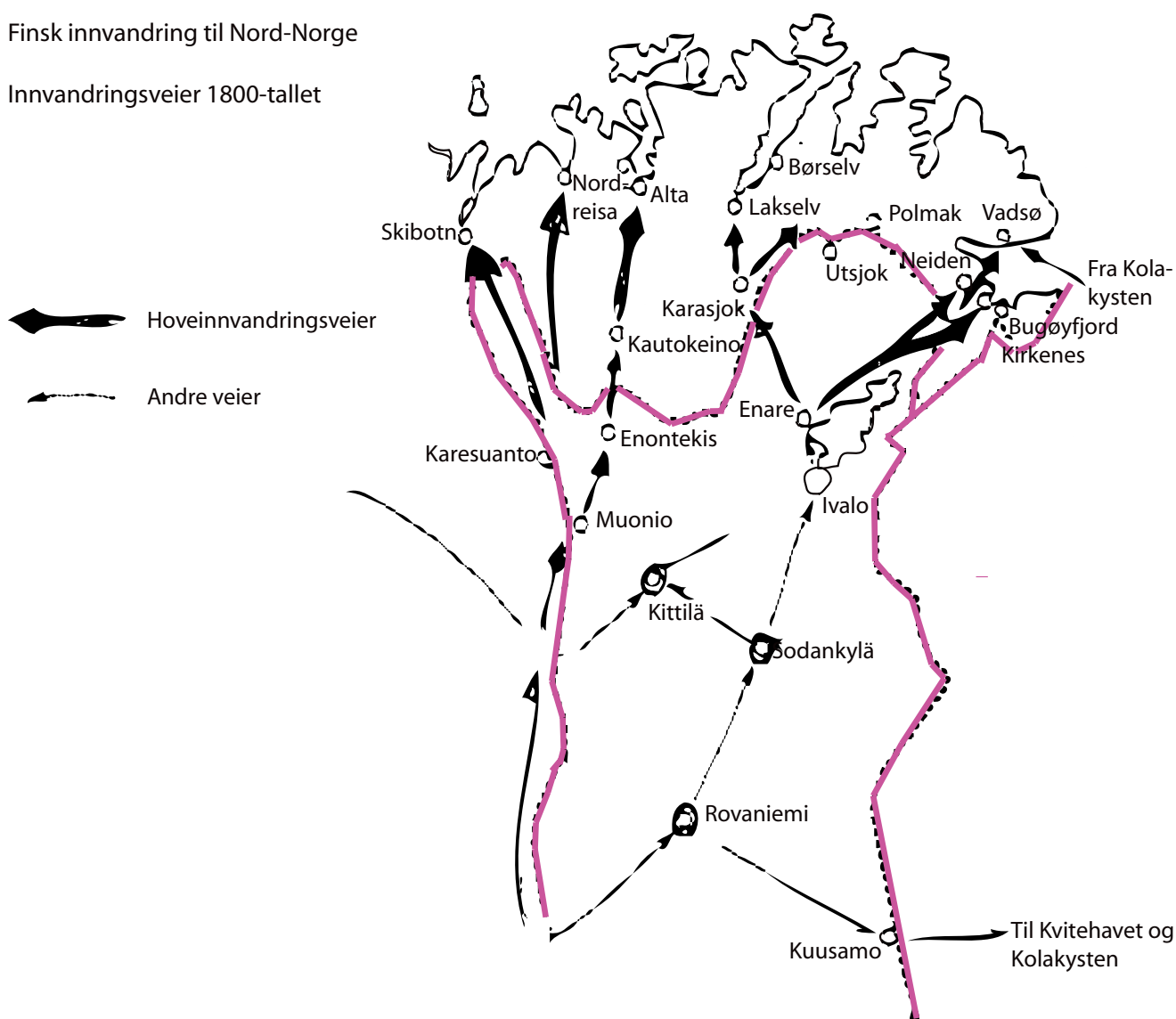
AV REIDUN MELLEM

I artikkelen "Hvem er kvenene?" ("Ottar" 1/2008) seier professor Einar Niemi ved Universitetet i Tromsø at ordet kven som folkegruppenamn er å finne i den aller første

skriftlege kjelda som vi har om Norge og nordmennene og nabofolka, nemlig i den nordnorske høvdingen Ottar si beretning fra slutten av 800-tallet.

Finsk innvandring til Nord-Norge

Innvandringsveier 1800-tallet

Denne karen hadde da kommen seg heilt sør til kong Alfred i England og fortel der om heimeforholda sine for kongen og hoffet hans. Kongen sine skrivarar fikk dette notert ned, og slik er forteljinga blitt bevart for ettertida. Og den finske professoren Jouko Vahtola fra Universitetet i Oulu understrekar at Ottar kallar området til kvenane for Kvenland, så namnet var i bruk allereie da. Også i "Egils-soga", som trulig blei nedskriven på 1200-tallet, men antas å ha foregått på kanskje 1100-tallet eller før – så er kvenane med som viktige aktørar. Og deires Kvenland seies der å ha hovudområdet sitt i nordre delen av Bottenviken. Lat no dette vere som eit fundament for kvenane - vel 1000 år tilbake i tida, før eg no kort går inn på fenomenet kven og kvenane sitt språk – og deretter kvenane si vandrings- og innvandringshistorie – før eg avsluttar med ei kort oppsummering av konsekvensane av alt dette for kultur og næringsliv her nord.

Kven er det som er kven? blir eg ofte spurt om, og her er svaret mitt: Ein kven er ein person som har forfedre som eingong kom fra noverande Finland eller fra finsk-språklige område i Nord-Sverige, som t.d. Tornedalen. Sverige rådde som kjent over Finland heilt fram til Napoleons-krigane i 1809. Sverige støtta Napoleon, og da han tapte krigen, bestemte seierherrane at landet skulle avstå Finland til Russland. Finland var så under russisk herrevelde fra 1809 og fram til lausrivinga - som dei gjorde under den russiske revolusjonen i 1917.

Her nord blei dei finskspråklige tilflyttarane kalt for kvenar, gjerne med rot i det finske folkegruppenamnet "kainu" eller "kainulaiset", meiner forskarane. Ein annan teori går ut på at namnet "kven" kan komme av det gammelnorske ordet hvein/kvein, som betyr "fint, tynt gras" - og sammen med tillegget land kan det bety eit grasvaksen sletteland ved Botnsviken – der kvenane kom fra. Særlig Jouko Vahtola satsar på denne forklaringa.

Men her oppe ved kysten fantes det elles fleire andre folkegrupper: nordmenn, svenskar, samar, russarar, så folk her er helst ei blanding av fleire grupper. Lyngshesten

I heimbygda mi, Elvevoll i Storfjord kommune, stod det kvenske sterkt enno i min barndom. Voksengenerasjonane kunne finsk, som vi kalte det, vi ungane fikk høre dei gamle forteljingane fra innvandringane. I den læstadianske forsamlinga hadde finske salmar vore i bruk gjennom lange tider, og enno opp til ca 1950 blei det lest fra den finske postillen på søndagsforsamlingane i bygda vår.

Men nokon fasit på kven som i dag bør kalle seg kven, det har vi ikkje. Kvar og ein får granske sitt hjerte – og ikkje minst historia til slekta si.

Det finske språket til innflyttarane har gjennom lang tid utvikla seg her og har blitt til det vi i dag kallar kvensk. I Nord-Sverige har dei omtrent samme språket, men der kallar dei det for "Meänkieli", som betyr "Vårt språk". Dei kvenske språka er framleis svært lik finsk, så ein kven vil nok bli forstått i Finland også i dag, særlig nord i landet, og faktisk også i Det russiske Karelen.

I Finland var det svensk som gjennom lange tider hadde vore det offisielle skriftspråket, men da Russland overtok landet så ønska myndigheitene å satse på finsk språk, kanskje mest for å føre Finland bort fra den nære tilknyttinga mot vest. Hovudstaden blei flytta fra Åbo til Helsinki, finsk språk fikk plass på universitetet, og i 1860 innførte man finsk som skriftspråk i landet – og reinska ut storparten av dei svenske lånorda, som det var så mange av i talespråket. Den prosessen var ikkje det

kvenske språket her hos oss med på, så språkforskarane seier at vi faktisk har ein eldre variant av det opprinnelege finske språket her hos oss.

Kvensk språk fikk i 2005 status som eige språk, etter påtrykk fra Europarådet, men elles har ikkje styresmaktene gjort noe særlig for å hjelpe det fram til å bli eit skriftspråk, slik dei har gjort med samisk. I 1993 underskreiv regjeringa Europarådet sin språkkonvensjon til støtte for minoritetsspråka, og då bestemte dei at samisk skulle få ligge på nivå III- med tydelige krav om oppfølging gjennom statlige tiltak, mens kvensk blei plassert på nivå II – med temmelig spinkle krav til oppfølging fra myndighetene – og så langt, trass adskillige oppmodingar, har dei heller ikkje vist vilje til å endre situasjonen for det kvenske språket ved å ta det opp til nivå III.

Så langt om kvensk og finsk språk. Men så skal vi inn i

Kvenane si historie

Først skal eg nemne den finske innvandringa gjennom Sverige til Sør-Norge, til området som heiter Finnskogen og ligg sør i Hedmark fylke. Denne innvandringa kom på 1600-tallet. Folket der kallar seg for skogfinnar. Dei har for lengst mist det finske språket, men enno finst gamle finske stadnamn i området, og dei tar vel vare på den finske kulturarven sin.

Folkevandringa hit nord var i gang mye tidligare enn det. Her har 1500-tallet vore nemnt, eller gjerne før det. Kvenane kom for å fiske i Alta-elva og i fjordane. Noen begynte også å slå seg til der oppe. Dei eldste skattelistene som er bevart fra Altaområdet er fra 1521 – og viser at det allereie da fantes noen fastboande, skattebetalande kvenar der. Dei kom i hovudsak fra Bottenviken og fra Tornedalen, men også fra område lenger sør. Finland var som nemnt ein del av Sverige den gongen, og grensa mot dei norske områda her oppe var enno ikkje fastsett. Det blei gjort i 1721, og fra da av kan vi snakke om innvandring til Norge. Før 1721 bevega man seg nemlig i eit stort fellesområde her oppe.

Kor mange var det så som kom hit opp?

Vi har egentlig ikkje eksakte tall på det. Folketeljninga 1875 har registrert at omlag ¼ av befolkninga i Finnmark var kvenar, og omlag 1/10 i Troms – noe som da må gå på befolkninga i Nord-Troms-området. Professor Lassi Saessalo fra Universitetet i Oulu seier i si doktoravhandling fra ca 1995 – ”Kvenit” – at det på 1700-tallet kom omlag 10 000 kvenar hit opp, og på 1800-tallet det dobbelte, altså 20 000. Han har gjort utallige intervju med kvenar her nord, og slår fast at det i Norge må finnest ca 70 000 personar som har kvenske forfedrar – og, seier han: Dei fleste av desse har hatt besteforeldre som snakka kvensk! Ei helseundersøking i dei to nordligaste fylka i 1987 – med tanke på mulige hjarte/karsjukdommar på bakgrunn av etnisitet – støttar langt på veg opp om Saessalo sine tall, gjennom å vise at 25% av finnmarkingane vedkjente seg å vere av kvensk slekt. Ei forholdsvis ny undersøking på Vadsø vidaregåande skole viste at 30 % av elevane der sa seg å vere av kvensk slekt. I god tid før folketeljninga i året 2000 bad Norske Kveners Forbund om at spørsmål om kvensk etnisitet måtte få vere med her. Vi fikk ikkje svar.

Kva var det så som i fjerne tider sendte store folkegrupper ut på vandring mot nord?

Den vanligaste forklaringa har vore den at folk i Finland holdt på å svelte ihel fordi mange kalde somrar førte til at kornet fraus bort år etter år. Vi har jo lest Runebergs dikt om bonden Paavo ”høgt på Saarijärvis moar” og hans kamp for å holde misvekst og frost borte fra den dyrebare kornåkeren – ved å grave djupe grøfter for å få vekk vatnet fra myrjorda – og sikkert også ved å tenne bål på alle sider av åkeren for at røyken skulle kunne beskytte kornet mot frosten. Til sist lykkes han og får fullmoden avling. Kona reagerer da med uhemma glede og vil bake brød av bare mel, utan å blande inn bork som vanlig. Men da er det at Paavo svarar: ”Blanda du til hälften bark i brødet, ty förfrusen står vår grannes åker”.

Vanskelige ver- og klimaforhold kunne nok drepe ein åker, men det fantes også andre grunnar til oppbrot fra

heimen. Dei 5 viktigste var desse, som eg har fra Einar Niemi:

1. Skaffe seg jord og gård. Stor folketilvekst i Finland – det meste av den dyrkbare jorda var allereie i bruk
2. Dra til Ruija på sesongarbeid: fiske, ishavsfangst, koppargruvene i Alta
3. Søke ny utveg når frostskeidar og misvekst slo til
4. Unngå utskriving til soldattjeneste
5. Personlige behov for å forsvinne fra heimetraktene

Vegen mot nord hadde vore ei velkjent rute gjennom lange tider. Man visste at ved Ishavskysten fantes mengder av fisk, som gav gode arbeidsplassar, her var mye ledig dyrkingsjord, og koppargruvene her oppe trengte arbeidsvillige hender. I Alta var det på det beste 900 mann i gruvene. På 1800-tallet var 500 av dei kvenar. Dei bodde i eigne område og brukte eige språk. Leiaren for Kåfjord kopparverk, John Rice Crowe, omtalte i 1843 dei finskspråklege arbeidarane ved verket som dei beste arbeidarane i Finnmark, i skarp kontrast til deires norske arbeidskameratar: "Det er en uimotsigelig kjendsgjerning, at intet Foretagende, som er afhængigt af Haandarbeide, kan drives i Finmarken med noget Held uden ved Hjælp af Qvenerne, det være sig Bjergværksdrift, Spidsbergfangst eller Bankfiskeri", skreiv han. Ingen dårlig attest å få.

Korleis blei så innvandrane mottatt her?

Norge låg den gongen under Danmark. Kongen og regjeringa satt i København. Og kongen var vel tilfreds med at kvenane kom til det nordligaste området av riket hans, for han forstod at dei ville auke verdien av denne landsdelen. Dei var dyktige jordbrukarar og kom med betre metodar: å grøfte vassjuk jord, gjødsle vollane med møkk fra husdyra. Dei brukte hest og plog og sådde korn. Den nette lille Lyngs-hesten, som noen i seinare tid har prøvd å kalle for Nordlands-hest, er ekte etterkommar av den finske hestetammen. I tillegg var kvenane i samtida kjent som dyktige arbeidsfolk og uredde på både land og sjø. Dei var tidlig å finne både

Artikkelforfatter Reidun Mellem

i fiskebåten og på ishavsfangst. Mange dreiv vidstrakt handel, som han Mikkel Pelleg, Mikkel kven, som han blei kalt. Han holdt til inne i Storfjord på 1700-tallet og hadde forretnings-foretak både i Bergen og i Torneå, i tillegg til i nærområdet sitt.

Men godviljen fra myndighetene snudde etter kvart, og utover mot 1900 stansa innvandringa stort sett opp. Det var fleire årsaker til det:

1. Befolkningspresset var nesten borte i Finland.
2. Nye emigrantmål var kommen i bruk: Russland og Amerika, også via Ruija.
3. Kornproduksjonen var i stor grad avløyst av mjølkeproduksjon, og frostskeidane blei mindre farlige.
4. Tømmerindustrien begynte å ta seg opp, og her kom det mange arbeidsplassar.
5. Norske myndigheter var meir restriktive overfor innflyttarane. Nasjonalstaten Norge ønska ikkje lenger ei tallrik kvenbefolkning her nord.

Omkring 1840 slo nemlig nasjonalromantikken inn

også nord i Europa – her i Norge med sterk interesse for sagatid og vikingtid, for folkedikting og folkemusikk. Idealet var at alt skulle vere norsk: eitt land – eitt folk – eitt språk. Kvenane og samane måtte fornorskes, først og fremst gjennom skolen. Allereie i 1851 gjør Stortinget vedtak om det. Eit fond blei oppretta – kalt ”Finnefondet” – med ekstra lønn til lærarar når elevane viste god framgang i norskfaget, noe presten måtte gå god for. Det blei heilt ulovlig for elevane å snakke morsmålet sitt, sjølv i fritida på skolen. Dei fikk straff for det. Men enno i 1950-åra kom det barn fra kvenbygdene til skolen – utan å kunne noe anna enn morsmålet sitt. Dei fikk aldri noe hjelp med språket på skolen, no var kvensk hjelpespråk blitt ulovlig, så barna fikk bare sitte der til dei lærte seg såpass mye norsk at dei kunne følge med.

Myndigheitene ville ha vekk det kvenske språket. I 1902 kom ein lov med krav om at folk måtte vise at dei kunne bruke norsk språk dersom dei ville ta opp lån til kjøp av jord eller båt. Her krevdes det også eit norsk etternamn. Bokverket ”Norges land og folk”, som kom samme året, inneholdt ganske negativ omtale av både kvenar og samar. Og forfattarane Andreas Friis - med boka ”Ella” - og John Giæver – med boka ”Illgjerningsmannen” - produserte litteratur der kvenane blei framstilte som både lumske og farlige. I 1920-åra var det altså politisk mulig - og kanskje også ønskelig. I 1936 kom boka ”Finsk fare for Finnmark”, som er ein sterk advarsel mot den sterke interessa forfattaren finn for det finske på Skibotn – og det er på denne tida at biskop Berggrav finn det nødvendig å dele ut gratis abonnement på norske vekeblad til familiar i grenseområda, som for eksempel Skibotn.

Det var i 1936 at Stortinget vedtok ein lov om ute-stenging av kvensk som hjelpepråk i skolen, mens samisk fikk bli. Enkelte lærarar som kunne språket hadde forklart særlig kristendomsleksa for kvenske elevar. No var det slutt på det. Myndigheitene hadde tidligare gitt stipend til dyktige ungdommar frå desse bygdene – slik at dei kunne få lærareksamen og gi hjelp til barn med språkvanskar. No var det slutt også med det. Stipenda blei gitt til ungdom fra Vestlandet, som blei rekna for å vere dei sikraste norskbrukarane. I dei nærmaste tiåra før krigen var det derfor mest vestnorske lærarar i skolane i Nord-Troms.

Myndigheitene har heller ikkje seinare gjort noe for

dei kvenske rettigheitene, heller ikkje då samane fra 1970-åra begynte å få positiv respons på sine krav. I 1987 stifta kvenane sin eigen organisasjon – Norske Kveners Forbund – som no i meir enn 20 år har ført kampen for kvenske rettigheter overfor ganske uvillige regjeringar. Men takk vere Europarådets fokus på nasjonale minoritetar så ser vi ei viss framgang:

- Det kvenske og det finske språket fins i skolen i kvenske bygder, om enno bare med 3 timar for veka, så sant lærarar kan skaffes.
- Universitetet i Tromsø har kvenskstudiar på gang, men har dessverre altfor knapt med ressursar til dette.
- Den første romanen på kvensk, ”Kuusuvaaran takana” av Alf Nilsen Børskog, er kommen med 2 bind. Tre bind til ventar stadig å midlar til trykking.
- Avissituasjonen er også vanskelig. Den einaste avisa, ”Ruijan Kaiku”, på kvensk og norsk språk kjem ut bare ca 10 gonger i året. Alle søknader om å få den som vekeavis blir avslått i hovudstaden. NRK kjører med nyheitsstoff på kvensk i fattige 12 min. pr. veke. Utvida sendetid får vi ikkje, ikkje eingong med nordnorsk kringkastingssjef.

Så eit kort sammendrag av kvensk innvirkning på nærings- og kulturliv

- Stor tilvekst i folketallet, særlig fra 1800-tallet og utover
- Sterk og ung arbeidskraft til datidas behov: jordbruk, fiske, ishavsfangst, gruvedrift
- Dyktige jordbrukarar med ny og betre teknikk: grøfing, gjødsling, hest og plog
- God kunnskap med skogsdrift, sagbruk, tjærebrenning, bygging og bruk av elvebåtar
- Flinke handtverkarar: husbygging, inventar, produksjon av arbeidsreiskap, smedkunst
- Dyktig i handel, som Mikkel kven i Storfjord, kjent både i Bergen og i Torneå
- Dei blei også dristige høvedsmenn og skipparar som skapte arbeidsplassar i nærmiljøet

I kulturlivet:

Her blei læstadianismen svært viktig, først med predikantbesøk fra Nord-Sverige - fra slutten av 1840-åra. Langvarig bruk av finsk salmebok, bibel og postill. Eigne predikantar starta med Erik Johnsen fra Manndalen

i Kåfjord eingong i 1860-åra. Lang praksis med større stevner og utsending av reisepredikantar i faste ruter ved juletider fortsatt i gang. Elles har bygden også sine egne predikantar.

Helbredelse ved Ordet har langvarig praksis og er verken magi eller sjamanisme. Dette samt demping av skadebølger fortel Anni Margaret Henriksen om i boka "Å stoppe blod" (Cappelen/Damm forlag 2010)

I forsamlinga hadde språket høg status og blei i stor grad bevart der. Derfor fins kvensk/finsk språk fortsatt i bruk her nord og kan enno utvikles til felles beste.

Så til vaskekulturen: Saunakulturen, gjerne felles badstue for bygda. Viktig sosial arena. Flittig vasking er velkjent - rundvask av både hus og fjøs, klesvask med askeavkok, bleiking på snø.

Husflid: sy, spinne, strikke, veve, tove. Sy komagar av kalveskinn og sauskinn, halvsåle sko. Sjøllaga reiskap. Dei kunne det meste. Idealet var å kunne vere sjølhjelpen.

Mattradisjonar med råstoff fra jordbruk og fiske: mølja, gammelfisk, blodmat, tørking og salting. Kjøttmølja i jula og på nyårskvelden.

Ved start av større arbeid viktig med vekt på veksamåne/minkamåne, gjerne også veksande/fallande sjø.

Rikdom av folkeminne: eventyr og sagn, gåter og ordtak, salmar og songar, kanteletspel og mollprega folketonar(arv ifra aust) Sterk forteljetradisjon, med god formidling av hendingar i slekta gjennom tidene, historier om spesielle personar og hendingar.

Det er klart at alt dette utgjør ein viktig arv som nok framleis er virksom i både næringsliv og kulturliv i landsdelen – og at det derfor er viktig at både lokale, regionale og sentrale myndigheiter tar tak og viser ansvar for utviklinga framover.

Litteratur

Fagbøker:

1. Eriksen/Niemi: «Den finske fare. Minoritetspolitikk i nord 1860-1940». ISBN 82-00-05574-4. Universitetsforlaget 1981.
2. Karikoski/Pedersen: «Kvenane/dei finskætta i Noreg. Språk, kultur og tilhøvet til nyinnvandrarar». Institutt for språk og litteratur, UiTø 1996. Har med lang litteraturliste over fagstoff om kvenane.

Skjønnlitteratur:

3. Mellem: «Ei hiva tötta» (kvensk antologi). ISBN 82-993308-0-7. Norske Kveners Forbund 1994.
4. Rathe: «Finsk fare for Finnmark». Gyldendal Norsk Forlag 1936.

Sæbø i Hjørundfjord av Anders Askevold 1883

En problematiske reise

AV KNUT BRYN

Fredrikke Thomasdatter Bryn var bare åtte år gammel da hun mistet begge sine foreldre i 1827. Hun vokste opp hos pleieforeldre i Langesund, men da hun var 17 år gammel ble hun sendt til Sæbø på Sunnmøre for å bo hos en eldre søster som var gift med sognepresten i Hjørund fjorden. Etter et par år ville hun reise tilbake til Østlandet. Dette var ingen enkel sak på denne tiden.

Reisen kostet mange penger og en tenåringsjente kunne bli utsatt for så mange ting på en så lang reise. En rekke brev som hun sendte til broren i Christiania forteller om dette:

Mandag 9. januar 1838

Min inderlig snilde Broder!

Nu maa jeg da skrive dig til som nok bliver for sidste gang medens jeg er her paa Søndmøer, og hvad jeg nu vil skrive om er en meget vigtig Sag for mig som jeg haaber at du paa det bedste udretter for mig. [...]

Ja kjære Thomas, hvorledes skal jeg komme til Østlandet naar jeg ingen Penge har, men det bliver nu noget som du og Oncle faar afgjøre imellem Eder. Af Svoger venter jeg ingen Hjelp. Thi om han

vilde, saa kan han ikke. Men jeg haaber at Oncle sender mig nogle Penge. [...]

Gid det kunde ladet sig gjøre at du kunde kommet og hente mig i Bergen, men hvorledes skulde vel det kunne skee, det koster alt for meget naar man skal foretage en saadan Reise, og Pengene ere saamænd ikke saa gode at faa fat. Gid vi blot kunde have saa meget som kunde strække til det nødvendige, saa faaer det ikke hjelpe om ikke vores Ønsker som bestandig gaaer ud paa det behagelige, udebliver. Nu maa du endelig blive nøie underrettet om hvad Tid Dampskibet skal gjøre første Tour til Bergen.

Naar du skriver til Meier, saa taler han vist med nogen i Fredriksværn af dem som er bekjendt med Dampfarten. Leilighed til Bergen bliver ikke vanskeligt for mig at (faae) da her fra denne Kant gives saa mange Fartøier som reiser til den Bye.

Broren hadde ikke tid til å reise til Bergen for å hente søsteren, men han sendte i alle fall noen penger til Fredrikke. Når broren ikke kunne komme til Vestlandet for å møte Fredrikke, undersøkte hun andre muligheter for å få følge på reisen:

26. februar 1838

Min gode snille Thomas!

Dit Brev af 6te dennes tilligemed de indlagte 30 Spd. modtog jeg med største Glæde den 22 dennes.

Ja, Thomas hadde du seet hvor glad

jeg blev da Provstinden kom ind med det. Ja, jeg sprang rundt paa Gulvet og tænkte paa for en god og velsignet Broder jeg har i dig. Jo mere offervillig end du er, troer jeg ikke noget Menneske existerer. Ja, jeg maa endnu engang saa mange gange igjentage hva jeg før har sagt at hvis jeg ikke havde dig, saa havde jeg været gandske forladt. Du sørger jo for mig som om du var min Fader. [...]

I Gaar reiste jeg hen til Docterens for at tale med dem angaaende om at blive i Følge med dem, og den Touren kostet mig 1 mark 15 skilling. Jeg traf blot Fruen saa at jeg fik tale med hende, og hun gav mig riktig nok et godt Haab, men i dag har jeg nøiere overtænkt at det det kan blive vanskeligt om Docterens kommer til Reise da vi endnu ikke har hørt eller seet af Aviserne om at han har faaet sin Afskeed. Og han maa ret ogsaa bie paa denne Kant, saa længe indtil man har funnet een i hans Sted da man i denne Egn kan ei godt undvære Læge.

Men jeg har en anden Resours, nemlig en Handelsmand Braing som boer her tedt ved. Hans Kone skal sidst i April Maaned reise til Lillehammer og med hende kan (jeg) nok faa følge med, men ikke paa anden Maade end at jeg selv for have mig en Hest, men det var jo aligevel bedre da jeg umulig kan reise uten. Men saa ønskede jeg saa gjerne at enten du eller Svoger Leegaard kunde møde mig. Om det ikke var helt ved Lillehammer, saa fik jeg

Sæbø i Hjørundfjord av Axel Lindahl ca. 1890

Skipet Constitutionen i Arendal havn.

i Guds Navn reise et stykke derfra alene, dog om jeg skal tage over Hedemarken eller Thoten, maa du bestemme.

Planene begynner å bli klare. Reisen skal gå hele kysten rundt med båt.

24. april 1838

Min kjære Broder!

Dit Brev af 8de Marts har jeg modtaget tilligemed 15 Spd. for hvilket jeg takker dig saameget. [...]

Jeg har nu bestemt mig saaledes at jeg tager til Søs da det er mere sikkert for mig at jeg kan komme afsted. Da jeg er af dem som er lidt for mig, saa frygter jeg slet ikke for at tage med Dampskibet uden at have nogen Ledsagere. Du skal see at jeg skal hjelpe mig noksaa godt alene, og at jeg skal faa en Leilighed herifra, har jeg draget Omsorg for. Thi jeg har talt med en Handelsmand Rønneberg der bor 3 Mile herifra, og han har lovet mig at jeg skal faa følge med ham til Bergen først i Juni, thi da reiser han selv med sit Fartøi til Bergen, og det bliver gandske ubetydelig hvad det vil koste mig.

Herifra og til Bergen er 30 Miile. Har vi god Vind, saa kommer vi til Stedet paa 2 Junidøgn. Angaaende disse Penge som jeg har, er 18 Spd. og det troer jeg vidst bliver nok til det Brug. Hvad Omkostningerne paa Dampskibet (bliver), kan jeg vel ikke tro at det bliver saa kostbart, og skulde det blive for lidet, saa har jeg 5 Spd i Sølv.

De første planene om å komme seg til Bergen ble det ikke noe av. Men en løsning ble det likevel til slutt.

Porsgrunn 1. juli 1838

Min snille Thomas!

Da jeg er nu lykkelig og vel kommen hertil, som du er underrettet om før, saa har jeg dog aligevel Lyst til at fortælle Dig hvorledes jeg havde det paa hele Touren ligefra Søndmøer. [...]

Søndag den 10de Juni seer jeg et Fartøi ud paa Fjorden som agtede at reise til Bergen. Jeg faar da strax Folk som reiser hen til det og spørger om jeg kan faae følge med, hvilket blev tilladt og længere end een Time kunde de ikke vente da Vinden var god, men jeg havde beredt mig til Reisen før og saaledes kom jeg strax ombord. Du kan tænke at der var 2 Passagerer med og de var Mands-Personer begge, men jeg var hverken bange for Søen ei heller for dem. Da Du maa tro at jeg ikke er forsagt af mig som ei heller vilde være godt naar man skal tage saa langt til Søs paa en Nup(?) som 26 Miil.

Jeg var 3 ½ Dag under veis, og de 2 første Nætter laa jeg paa Dækket da jeg var ei istand til at ligge nede hvor Mandfolkene laae. De vare gifte Mænd fra Bergen hvoraf den ene var Capitainen. Den 3die Person var en Handelsbetjent fra Kobenhagen. Med ham maatte jeg bruge mine Never da han flere gange vilde kysse mig, som jeg ikke kunde taale, og derfor vilde

jeg vise Herren at jeg ei vilde modtage noegn slags Næseviisheder.

Natten til Onsdag var jeg saa uheldig at vi fik Regn og da maatte jeg pines med at sidde ned paa en Bænk, thi Koien vilde jeg slet ikke bruge. Ak, saa kom jeg da til Bergen Onsdags Aftenen, hvor jeg tog ind til Kjøbmand Mundte som tager imod Logerende, hvilke Mennesker var overordentlig hyggelige imod mig.

For Leiligheden til Bergen kostet mig 2 Spd, og for mit Ophold i Bergen som var 8 Dage gav jeg 2 Spd. [...]

Den Aftenen før end Dampen skulde reise fulgte Trane mig ombord. Vi var overmaade uheldig med Veiret og syge var vi alle sammen de 2 første Dage, men vi var heldige med det at der var Herrer som var overordentlig opmærksomme imod os, der var en heel deel Latinere fra Bergen og der var nogen af dem som lovede mig at de skulde gaa til dig for at sige at jeg var kommen, og naar du skriver mig til, saa maa du sige om der har været nogen eller ei, og Navnet paa dem som har været hos dig. [...]

At disse Linier maa træffe dig i et godt Velbefindende ønskes af din her værende Familie der beder at hilse dig, men vær du mest hilset fra din oprigtige, hengivne Søster F. M. Bryn

PS. Du maa love mig at du herefter kalder mig Fredrikke istedet for Rikka. Jeg ved at du er kjær for Kysser og derfor tør jeg ei andet end send dig et.

Gården Lunde i Sirdal kommune.

Et juleslagsmål fra 1864

AV MARI ANNE NÆSHEIM HALL

Juleselskapene var viktige sosiale begivenheter før i tiden. Ifølge Gulatingsloven skulle bonden lage så mye øl at han kunne ha gjestebud for tre gårder. Ofte endte slike selskaper i rene fylleslag. Slagsmål var ikke uvanlig, men mord hørte sjelden til.

Denne historien tar oss til gården Lunde i Siredalen prestegjeld, eller det som i dag er Sirdal kommune i Vest-Agder. En liten fjellbygd hvor folk strevde med å holde seg i live. Små gårder og lite utkomme preget Sirdal den gang.

Her bodde den 29 år gamle skomakeren Svend Svendsen Lunde. Tidligere hadde han bodd en måneds tid hos Ole Olsen Lunde. Svend var 63 tommer høy, blå øyne, lyst hår og slank. På venstre hånd hadde han under et fengselsopphold gravert «S. S. L.». Han hadde fått en bot på fem speciedaler for å lure seg unna militæret, og en bot på to speciedaler for et slagsmål i Stavanger.

Tractament med Brændevin

Om morgenen første juledag i 1864 satt Svend på gården Lunde og drakk sammen med Jørgen Olsen og Ole Olsen Lunde. Karene bodde i samme bygda og hadde sikkert hatt mange fyllefester for denne skjebnesvangre juledagen.

Fra rettsprotokollen kan vi lese hvordan formiddagen utartet på Lunde: *Under et paa Gaarden Lunde i Sirdalen*

den 25de, eller 1. Juledag stedfundet Slagsmaal mellom undernærverende Sag tiltalte Svend Svendsen Lunde og Salve Svendsen Lunde paa den Siden, samt Ole Olsen Lunde, Jørgen Olsen og Isak Skeie.

Ole Olsen ble bibragt et Knivstikk i Hovedet, hvoraf han senere døde, medens Jørgen Olsen ble skaaret i Armen og flere andre stede, Isak ble bibragt et Slag i Hovedet med en Flaske, saa at han falt i Besvimelse.

Allerede 1. juledagsmorgen har gjensidig Tractement med Brændevin og Øl fundet Sted mellom Svend, Jørgen og Ole Olsen Lunde. Formiddagen syntes derefter at være hengaaet i Rolighed, indtil Svend omtrent kl 2 om Eftermiddagen gikk til gården Skeie for at henhendte sin derboende Broder Salve. Paa Skeie er det atter bleven drukket, ligesom der ogsaa paa Tilbageveien fra Skeie til Lunde blev fortæret en Deel af en Flaske Brændevin, som Svend hadde staaende i en Steinrøys.

En stygg fornærmelse

Svend og Salve ble traktert med mer brennevin og øl da de kom til Lunde. Peder Skeie var også til stede og drakk med dem. Ole sa litt utover ettermiddagen at han syntes at Svend var så «full av utyske» at han ikke ville sitte med ham.

Deretter utbrøt Peder at Svend ikke hadde så fint skjegg som han selv. Vi må huske at den gang var skjegget mannens pryd, og slike uttalelser var både sårende og æreskrenkende. Svend grep derfor tak i Peders skjegg.

Peder ble rasende, og Ole måtte legge seg imellom de to stridende karene.

Svend ble enda sintere da Ole blandet seg inn i skjeggstriden, og slengte derfor Ole bortover golvet. Da Ole kom seg på bena igjen, var det hans tur til å ta tak i Svend og dra ham med seg ut i gangen. Svends bror Salve forsøkte forgjeves å roe ned gemyttene. Salve fortalte de andre som satt rundt stuebordet at de ikke måtte gå ut på gangen, fordi Svend hadde mord i blikket.

Svend trakk kniven

Etter en stund roet situasjonen seg, og både Svend og Ole kom inn i stuen igjen til de andre som satt og drakk. Ole gikk etter hvert inn på kammeret for å hvile seg. Mens han lå i benken og hvilte hodet, smatt Svend og broren Salve ut fra stuen og stilte seg på hver sin side av døråpningen til kammeret. Svend sto klar til hugg med en kniv han hadde trukket ut fra sliren som hang på hoften.

Da Ole omsider kom ut fra kammeret, kjørte Svend knivbladet inn i pannebrasken på Ole så den ble stående fast. Med kniven stående ut fra pannen forsvant Ole inn i stuen til de andre, mens Svend og Salve løp ut på tunet under mye hoiing og skriking.

Etter noen minutter kom Ole ut på tunet for å se hva som sto på. Han hadde fortsatt kniven stående ut fra pannen, og nå ga Svend ham et slag i den øvre delen av pannen så blodet rant. «*Du slaar baade med Kniv og Stene, det gjør ikke jeg!*» skrek Ole til Svend da slaget falt.

«Frygt skal du faa!»

Jørgen fikk også smake på Svends vrede

ute på tunet. Svend røk på ham med kniv, så Jørgen måtte komme seg inn i huset igjen for å forbinde sårene og skifte den sønderrevne skjorten.

Da Jørgen kom ut i gangen igjen, kom Svend inn og ville ta seg inn på kjøkenet. Vi leser igjen fra rettsprotokollen: *Paa forespørgsel om hva han vilde der, svarede Svend at han vilde ind og have Mad. Jørgen svarte «Mad skal du ikke faa, men rigtig Frygt skal du faa!».*

Svend sneg seg forbi Jørgen i gangen og inn i stuen til Jørgen, mens han smelte døren efter sig for at Jørgen ikke skulde komme ind. Men Jørgen og Isak fikk døren opp med makt og steg inn i stuen. Jørgen gikk ind til Svend og sa «Du burde skamme dig som en Hund som først har opført dig saa uvislig og siden gjør Uordner i Huset!». Da slo Sven til Isak som nettopp hadde kommet inn.

Isak faldt om på Gulvet i Besvimelse. Da han vaagnede op af Besvimelsen, gikk han ledsaget af Jørgen til sit Hjem. Underveis maatte han flere ganger sette sig ned for at kaste op. Efterat han var kommet hjem, faldt han atter i Besvimelse, og var saa syg, at det antog at han skulde døe, men morgenen efter var han saa frisk at han kunde reise til Lendsmannen med Anmeldelsen.

Ole døde av skadene

Etter at slagsmålet var over, oppholdt Ole seg hos Jørgen. Fra protokollen heter det: *2. juledag var han i kirken på Lunde. Efter kirkebesøket var han innom paa Gaarden Skeie hvor han deltog i nogen Munterhed i et par Timer. Men han*

Ole Olsen Lundes død i kirkeboken.

fant seg paa den anden Side heller ikke usædvanlig ilde, naar undtagen av denne havde nogen Hovedpine. Han havde endog ytret at han antog at han snart skulde blive frisk igjen.

Først natten til 3. juledag forveredes hans Tilstand, han angrebes af heftige Brækninger og klagede over voldsom Hovedpine, maatte holde Sengen og mistede denne Dag Målet, hvilken han ikke fikk senere igjen.

Den 31. desember fik han hjælp af Legen, der fandt liden Sandsynlighed for at han kunde leve. Og den 13. januar afgik han ved Døden.

Før rettssaken startet, ble Ole Olsen Lunde obdusert av distriktslegen, som 19. januar 1865 kunne rapportere følgende: *Obduksjonsrapporten lod paa at en Tollekniv er ført ind gjennom den øvre Deel af Panden. Der fandtes et afbrukt Knivblad, der paa det nærmeste er 3 tommer langt, har en bredde af en halv Tomme. Skuren gikk fra det høire Øye tvert over Nakken til hen mod det andet Øre. Legen syntes at det var merkverdig at et Menneske skulle kunde leve i 19 Dager med et saadant Knivblad i Hjernen. Og at Afdøde ikke kan sis at have merket at han havde et Knivblad i Hovedet.*

Svend ble arrestert

Natt til 2. juledag overnattet Svend hos halvbroren Rasmann. «Svend opførte sig som han skulde være gal. Svend havde ogsaa sagt at han skulde slaa død alt hva der kom han i veien,» sa broren under rettssaken. 3. juledag flyttet Svend inn hos broren Velas og bodde der til 30. desember, da lensmannen arresterte ham.

Etter hvert fikk Svend Svendsen Lunde sin straff: «Dom i Sagen No 72-1865: Thi kjennes for Ret. Tiltalte Svend Svendsen Lunde bør for at have dræbt Ole Olsen Lunde henses til straffearbeide i 10 AAR og 6 Maaneder.»

Svend ble satt inn på Akershus festning 10. september 1865, og ble etter eget ønske overflyttet til Botsfengselet i 1869. 10. april slapp han ut. Svend sonet altså ni av de ti årene. Kanskje slapp han ut på grunn av helsemessige årsaker. Han døde av tæring på Lunde 18. april, bare en drøy uke etter at han slapp ut av fengselet.

Kan det vera Lauritz Larsen ifrå Voss?

AV SIGMUND TVEITO

Bestefar Lauritz Christian Larsen ble født på Hjelmeland i Ryfylke i 1873. Han ble ansatt som veve- og spinnemester på ullvarefabrikken på Byåsen ved Trondheim i 1910. Der fikk han tuberkulose og ble sendt til sykehuset på Voss, hvor han døde i 1912. Vi vet lite om bestefar. Dette er det eneste bildet som finnes av ham, og det er tydeligvis tatt hos en fotograf.

I 1980, altså 68 år etter at bestefar døde, skjedde imidlertid noe fantastisk. Tante Kari forteller i et brev: Så må eg prøva å få ned på papiret den tilfeldige og rare opplevelsen, på ferie med syster Maria, i Trondheim i juni 1980. Me hadde mange flotte turar rundt i byen, med fleire besøk i Domkyrkja.

Men heile tida var tankane mine i Byåsen, der svigerfar Lauritz Larsen hadde vore spinnemeistar på ein ullvarefabrikk. Der budde han i fleire år saman med svigermor Susanna og borna. Men korleis koma der, vart eit tankekors for meg, men siste kvelden lagde alt seg til rettes for den turen. I det fine veret tok me oss ein tur,

Lauritz Larsen ifrå Voss.

og sette oss på ein benk, der det stod nokre bussar.

På den eine bussen stod det Byåsen, og ved sida stod ei gamal dame med stokk. Eg gjekk burt til henne, og spurde meg litt fyre, og då kunne ho fortelja at den bussen skulle berre ein rundtur i Byåsen. Eg fortalde då om svigerfar og svigermor, som hadde budd der med familien, og at det låg meg på hjarta å få sjå att den plassen.

Ho var interessert i det eg kunne fortelja, og så kom det utrulege spørsmålet: "Kan det vera Lauritz Larsen ifrå Voss?" Eg vart nesten stum, men fekk bekrefte at det stemde. Og no må den gamle dama få ordet aleine. Ho vart like forskrekka ho som eg, og sa at han kjende ho godt. Han var til og med ein god ven med mannen, som var mykje eldre enn ho. Det hende av og til at Larsen overnatta hjå dei, for det var eit stykke å gå ifrå fabrikk og heim. Og så var han så glad i å spela kort, og då kunne desse to sitja til langt på natt.

- No må du vera med bussen, så skal du få sjå vegen som gjekk til huset dei budde i. Fabrikk er burte no, men du skal få sjå plassen der han stod!

Tore Hermundsson

Vigerust til minne

1955-2010

En bauta i norsk genealogisk miljø har gått bort, bare 55 år gammel. Med Tore Hermundsson Vigerusts bortgang, står det slektshistoriske miljøet fattigere tilbake – men et samlet miljø står også tilbake fullt av gode minner om en varm, favnende og humoristisk mann, til sine tider nok både sarkastisk og kritisk, men aldri uten grunn - og alltid med et lunt smil. Sist, men ingenlunde minst, Tore var en kunnskapsrik mann!

Tore Vigerust døde brått og uventet søndag 31. oktober i Porsgrunn. At Tore skulle gå bort nærmest «på post» er ingen overraskelse, ikke når det skulle skje så tidlig. Ved siden av en politisk karriere på lokalplan i Gamlebyen i Oslo, var det historie som stod hans hjerte nær. Spesialfeltene var genealogi, klosterhistorie og adelshistorie, men også lokalhistorie og heraldikk var felt som opptok Tore sterkt. Med hovedfag i historie fra UiO stod han tungt plantet akademisk, men ved siden av det formelle var det først og fremst den store drivkraften og en aldri uttømt idébank som stod bak Tores suksess, fremgang og dype respekt i miljøet.

Tore Vigerusts virke i Norsk Slekthistorisk Forening går helt tilbake til 1970-tallet, da han – som han selv har uttrykt det – trakk gjennomsnittsalderen godt nedover gjennom å møte opp på foreningens årsmøte.

Han kom inn i styret som varamann 1979 og som fast medlem fra 1984 til 1986. Her kom han som et friskt vindpust med ideer og små notiser til oppfølging i NST. Frustrasjon over manglende oppfølging av alle hans ideer fra foreningens side førte til at han ble frontfigur for det såkalte ungdomsopprøret i NSF, manifestert ved et opprop med uttrykk for bekymring over negative trender i foreningen for årsmøtet 1985 og med erklært mistillit til styret og alternativ valgliste for årsmøtet 1986. Selv om han led nederlag som opprørsgeneral, stilte han alltid senere opp for foreningen i en rekke sammenhenger så vel som genealogisk ressursperson, guide og foredragsholder som i utredningsgrupper, i valgkomitesammenheng og i Genealogens redaksjon.

Foto: Are S. Gustavsen

Han var alltid konstruktivt engasjert i tiltak som kunne styrke det slektsfaglige miljøet, og han sto lenge som den fremste representanten for kildebasert genealogi i Norge. Han var også aktiv på nordisk nivå som sekretær for den nordiske samarbeidskomiteen NORD-GEN og som naturlig kontaktpunkt for forskersamarbeid opp mot svenske, danske og tyske arkiv og miljøer.

En av Tores kongstanker var å samle det genealogiske miljøet, om ikke under ett, så under felles paraply. Det nære samarbeidet som har oppstått mellom Norsk Slekthistorisk Forening og DIS-Norge – en forening han i sin tid selv var blant initiativtakerne til – var i hans ånd.

Tore Vigerust arbeidet tidligere ved Riksarkivet, men har i en årrekke vært selvstendig næringsdrivende som har påtatt seg historiefaglige oppdrag av ulik art. Han har bl.a. i løpet av siste år vært genealogen bak "Hvem tror du at du er?" som vil bli sendt på NRK1 i 2011.

Norsk Slekthistorisk Forening har samarbeidet med Vigerust om en rekke slike prosjekter, manifestert gjennom egne publikasjoner, i foreningens to tidsskrifter og på nettsidene.

Slektsforskere over hele landet har mistet en kunnskapsrik og mangfoldig forsker, og Norsk Slekthistorisk Forening har mistet et av drivhjulene i arbeidet med å spre slektsforskning ut til folket. Flere av styrets medlemmer startet med denne hobbyen nettopp etter samtaler med den glødende slektsforskeren Tore Hermundsson Vigerust. Flere av oss har også mistet en god personlig venn.

Våre tanker går spesielt til din nærmeste familie, samtidig som vi takker for noen flotte tiår sammen med deg, Tore.

Fred over ditt minne.

Rune Nedrud

Lars Løberg

Carsten Berg Høgenhoff

Are S. Gustavsen

ST. PAUL

DIRECTORY

1982

R.L. POLK & CO.
PUBLISHERS

Med DIS-Norge til USA

AV BRITT IREN NEERGÅRD

Programmet for turen viste tidlig at det var avsatt tid til slektsforskning eller museumsutstilling ved Minnesota Historical Society (MHS) i St. Paul. For meg var det ingen tvil om at tiden skulle brukes til slektsforskning.

Jeg har i flere år lurt på om det finnes etterkommere etter min fars søskenbarn som tidligere bodde i St. Paul. Nå skal det sies at jeg bare periodevis og ikke intenst nok har forsøkt å finne de. Andre oppgaver har vært prioritert. Men nå så jeg altså muligheten.

Min fars tante Berit, eller Bertha som hun kalte seg i Amerika, utvandret fra Veblungsnes i Grytten prestegjeld (nå Rauma kommune) i 1893. Hun reiste til sin

onkel i Thief River Falls nord i Minnesota. Der ble hun gift i 1899 og var bosatt der i over 40 år.

I 1976 hadde vi besøk av hennes sønn Roy og hans kone Audrey som da bodde i St. Paul. Jeg var student på den tiden og var bare hjemme en helg mens de var på besøk. Jeg må også innrømme at slektsforskning ikke var i hovedfokus den gang.

Etter at min far døde i 1987 skrev jeg til Roy og fortalte dette, men husker ikke nå om jeg fikk noen respons på det. Kontakten opphørte i alle fall på dette tidspunkt.

I god tid før avreise til Amerika sjekket jeg de opplysninger jeg hadde funnet på nettstedet www.mhs.org tidligere og noterte de ned i min nyinnkjøpte "dagbok" jeg skulle ha med på turen. Jeg sjekket også www.ancestry.com igjen og noterte State File Nr og Certificate Nr for Berith og svigerdatteren Audreys dødsfall, begge døde i

" Richd J & Theresa M (Lonnee's Ceramic Tile) h1918 Saunders Av
 " S Sharon ofc sec Cath Digest h1918 Saunders Av
 " Thos r1918 Saunders Av
 Lonnee's Ceramic Tile (Richd J Lonnee) 1918 Saunders Av
 Lonnes Jean cook The Stahl Hse
 " Raleigh & Sadika; retd h1359 Breda Av
 " Ralph W Jr & Jean D; retd h810 W Minnehaha Av
 Lonning Clyde G & Frances L; utility brewer Olympia Brew h689 Delaware Av
 " Steven emp Genl Coating r689 Delaware Av
 Lonsky Thos M & Pat; emp Stohrer Bros Lhr h1146 W Montana Av
Lonson Roy L & Audrey L; retd h2104 Juno Av
 Looby See Also Luby
 " Anna D retd h750 N Milton St Apt 201
 Loof Richd L h100 W Iowa Av Apt 12
 Look K h443 York Av
 Loomer Thos & Karen; prof College Of St Catherine h182 W Winifred St
 Loomer D h77 N Lexington Pkwy Apt 19
 " Joyce A h810 N Hazel St Apt 305
 " Ronald & Theresa R r587 Lafond Av
 " Theresa R jan Alber Sht Mtl r587 Lafond Av
 Loomis h1346 Westminster St Apt 312
 " h215 S Chatsworth St Apt 7
 " Ann E Mrs ofc sec City Personnel Ofc h1339 Conway St Apt 8
 " Berthe L Mrs retd h1118 Blair Av
 " Bill (Loomis Transport Co) rEagan

Minnesota. Roy var ifølge Ancestry død i Arizona fem år før Audrey.

Første prioritet var å finne Audreys dødsattest og nekrolog i håp om å få et navn på etterkommere. På biblioteket ved MHS fikk vi god hjelp av en meget hyggelig ansatt som ledet oss til aktuelle skuffer på bakgrunn av State File-nummeret jeg hadde notert. Og jeg fant det jeg lette etter! Både dødsattest og nekrolog.

Da Audrey døde hadde hun en sønn og som vanlig i amerikanske nekrologer var han oppgitt med fornavn og hvor han bodde. Da var det bare å håpe at han fortsatt var i live 14 år etterpå.

Jeg burde kanskje forsøkt å finne ham i telefonkatalogen og ringe mens jeg var i USA, men dagene strakk liksom ikke til. Vi erfarte også at amerikanske og norske mobiler ikke alltid var samkjørte. Men jeg hadde i alle fall fått et navn å jobbe videre med.

Jeg hadde litt tid til overs før biblioteket stengte og fant også Berthas dødsattest. For min del kunne det vært avsatt en hel dag her, men som kjent var jeg ikke alene på turen. Bare det å ha tilgang til slike flotte mikrofilmlesere var en fornøyelse for en som ellers er vant med "forkrigsmodeller".

Neste dag var vi på besøk ved Minnesota Genealogical Society (MGS), også i St. Paul. Etter en orientering om deres organisasjon og bibliotek og en kaffepause var det litt tid til forskning i deres bibliotek. Her var det blant annet mange ulike lokale bøker og hefter en

kunne lete etter opplysninger i. Siden tiden vi hadde til rådighet ikke var altfor lang, konsentrerte jeg meg om adressebøkene for St. Paul.

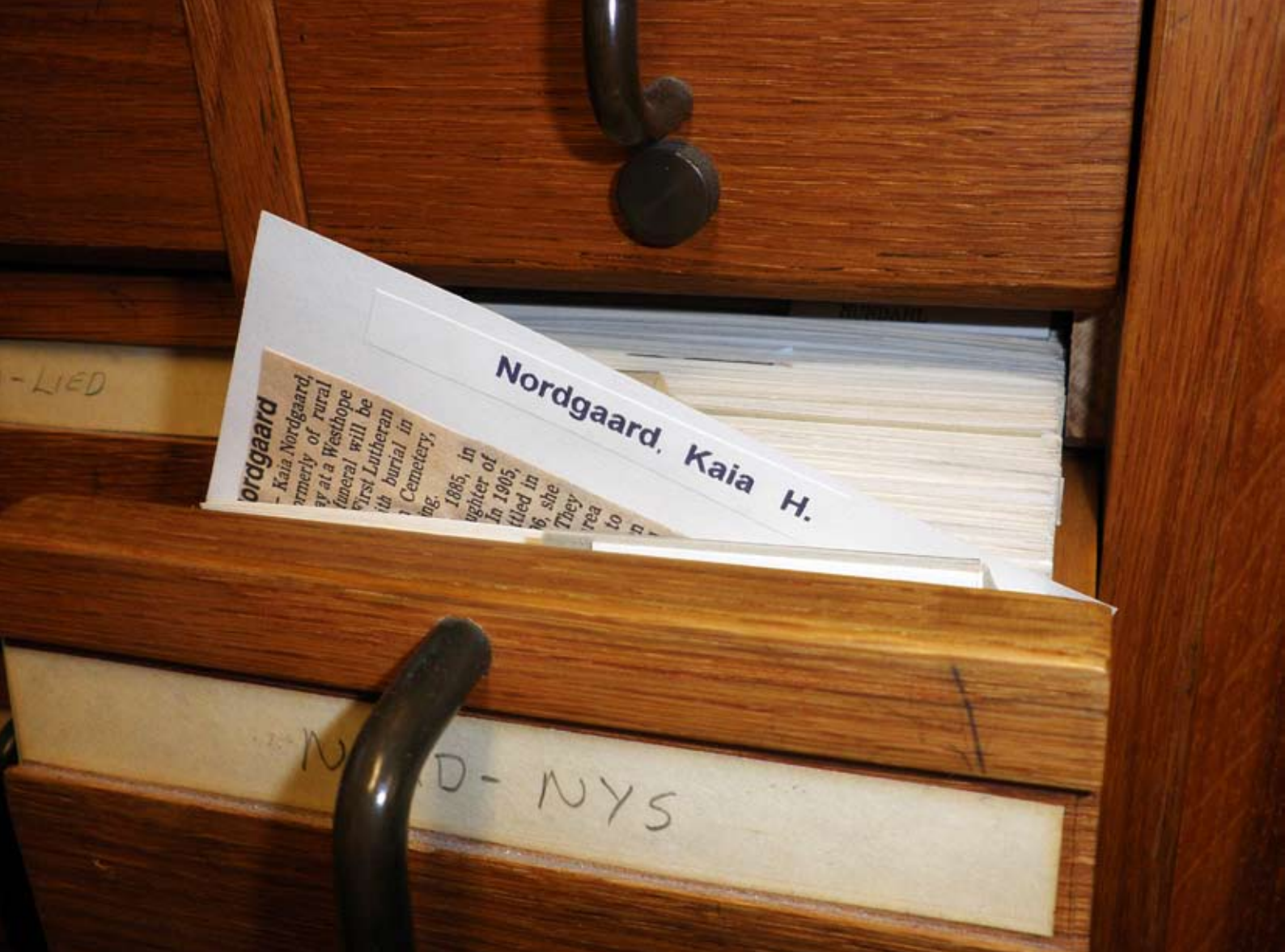
Berits sønn Roy hadde som tidligere nevnt bodd i St. Paul i mange år. Jeg visste altså at han døde i Arizona, men når flyttet han dit? Jeg husker at de snakket om å flytte til "sydligere og varmere strøk" da de var på besøk midt på 70-tallet.

Ved å lete i adressebøkene fant jeg han og kona registrert fra tidlig 60-tall og til 1982 på samme adresse i St. Paul. I 1983 fant jeg ikke navnene deres, så da er det vel sannsynlig at de flyttet i 1981-82. Kanskje brevet jeg sendte i 1987 var adressert til St. Paul og ikke Arizona?

Etter er par dager hjemme sjekket jeg White Pages og fant en med samme navn som Roy og Audreys sønn, i samme by som oppgitt ved Audreys død. Der var også oppgitt to navn til som jeg oppfattet som hans barn. Hva gjør man så? Jo, søker på Facebook på et av barnas navn og får full klaff!

White Pages er nok ikke helt oppdatert, for barnet var blitt en voksen mann med egne barn. Han bodde også i en annen by. Men det viktigste – jeg fant de!

Allerede etter to dager med opplevelser i Minnesota/ St. Paul svarte Amerika-turen absolutt til forventningene.

I amerikanske arkiver

AV VIGGO EIDE

I høst var jeg og kona deltakere på DIS-Norges tur til midtvesten – et typisk norsk område i USA. Over 12 dager med reise, museer, festivaler og arkiver må bare oppleves. Hvis DIS-Norge setter opp turen til neste år, så meld deg på!

Søndag 3. oktober var vi i Madison, Wisconsin. Etter frokost sto et besøk i Norwegian American Genealogical Center & Naeseth Library på programmet. De ansatte tok vennlig imot oss og åpnet senteret. Det var jo vanligvis stengt på denne tiden av uken.

I biblioteket deres var det mye norsk og enda mer amerikansk materiale. Her var det lagt opp til å forske amerikansk i Norge og norsk i Amerika.

Et større kartotek fanget min interesse. 120 sprengfulle skuffer med små biografier, flere av disse var nekrologer. I USA er det mye mer vanlig å gjengi detaljerte biografiske opplysninger om avdøde. Jeg åpnet skuffen for Nor – kanskje var det geografisk inndelt? Selvsagt tenkte jeg på "Nordland". Nei, kartoteket var alfabetisk på etternavn. Veldig kjekt for de som hadde navn på slektningene de lette etter.

Opp fra skuffen tok jeg tilfeldigvis kortet med navnet "Nordgaard, Kaia H.". Her var en grei gjennomgang av hennes liv. Kaia Hansen var – ifølge nekrologen - født 2. mai 1885 i Trondhjem som datter av Carl og Julianna Hansen. Tyve år gammel emigrerte hun til USA, og giftet seg året etter i 1906 med Theodore Nordgaard. Vi følger hennes liv med flytting, mannens død i 1935 og tilværelse frem til returen til Nord-Dakota. Tre barn

overlevde henne, fem barnebarn, 13 oldebarn og to tipp-oldebarn. Artikkelen nevner ikke dødsdag eller år, men det er notert 2. (eller 3.) februar 1986. Dette er søndag eller mandag, og dersom hun døde torsdagen før, er dødsdatoen 30. januar 1986.

Vi får gå ut fra at amerikabiografien er korrekt. De norske opplysningene i nekrologen er derimot ikke særlig presise. Et søk etter hennes foreldre i Trondheim førte ikke frem, derfor gikk jeg til emigrantprotokollene (over Trondheim) og fant at Kaia Hansen født i 1885, ugift tjenestepike fra Rennebu i Sør-Trøndelag, emigrerte fra Trondhjem 28. februar 1906 til Bottineau i Nord-Dakota. Skipet het Tasso fra Cunard-linjen, og billetten var betalt i Trondhjem. Hennes formål var reiselyst og nytt yrke som tjenestepike.

I 1900-tellingen for Rennebu fant vi foreldrene baker

Karl Bertram Hansen født 1863 i Steinkjær og kona Julianna Edvardsdatter Hansen født 1862 Kolvereid i Nord-Trøndelag. I Kolvereid er alle søsknene til Kaia født, så et raskt oppslag i kirkeboken (klokkerboken 1884 – 1898) fortalte oss at Kaia Mathilde født 2. mai var døpt her 2. august s.å.

Ringene er sluttet, Kaia er kommet til havn, i et norsk-amerikansk arkiv.

Jakten på Ole og Anne Foss

AV JONNY LYGSTAD

Ole og Anne Foss fra Norge var de første som slo seg ned i den bittelille byen Underwood i Minnesota. Men hvor i Norge kom de egentlig fra? På et portrett i den lille hytten Foss Log Cabin fremkom informasjon som satte norske slektsforskere på sporet. Ved hjelp av kommunikasjon mellom USA og Norge varte den spennende jakten i bare 14 timer.

Mandag 27. september, på vår tredje dag under USA-oppholdet, dro vi fra Minneapolis og St. Paul til byen Alexandria hvor vi blant annet besøkte museet som oppbevarer Kensingtonsteinen datert til 1362.

Vi hadde flott vær med skyfri himmel, litt vind og vel 20 varmegrader i luften. Etter endt opphold der, gikk turen videre nordover til en liten by som heter Underwood. Etter å ha kjørt litt feil, fant sjåførene frem til stedet vi skulle besøke. Inne i denne lille byen ligger en liten hytte kalt Foss Log Cabin. Den har tilhørt de to første som kom til dette stedet og slo seg ned der i 1869.

Den lille byen Underwood

Byen Underwood er grunnlagt på deres farm mellom og tett ved innsjøene Bass Lake og North Turtle Lake. Byen ligger i Sverdrup Township i Otter Tail County, Minnesota. Den har egen hjemmeside (www.prtelweb.com/underwood) hvor det står å lese at det nå bor 350 mennesker i byen.

Her går det frem at byen fikk navnet sitt etter A. J. Underwood, som var redaktør i avisen Weekly Journal i Fergus Falls. Alle farmerne i Otter Tail visste hvem han var og at han har betydd mye for dette county-et. Området hadde flere kirker: Sverdrup som er blitt flyttet inn i byen Underwood, og Tingvold seks miles (10 kilometer) nord, Aurdal omtrent to miles nordvest og Tordenskjold omtrent tre miles sørøst for Underwood.

Det hadde også vært en kirke som het Rindal kirke,

men den brant ned. Der var det fortsatt en kirkegard nærmere tre miles nordøst for Underwood.

Mange norske etterkommere

Jeg kom i snakk med Chet Habberstad som hadde slekten sin fra Torvikbukta i Gjemnes kommune på Nordmøre. Han hadde vært på besøk i Norge flere ganger.

En av deltakerne på USA-turen, Eiril Sletnes, bor i Torvikbukta, og de fikk seg en prat sammen. Chet kunne fortelle at Tor Strand, kantor i Tingvoll kirke på Nordmøre, Dordi Bergem fra Tingvoll og Ola Bræin fra Kristiansund hadde vært i Underwood i 1986, hvor de blant annet hadde holdt konsert i Tingvold kirke. Dessuten hadde Dordi Glærum Skuggevik fra Surnadalen og Tor Ålbu fra Sunndal vært der på besøk i forbindelse med at de skulle gi ut bøker om utvandringen fra Surnadalen og Rindalen på Nordmøre.

Det viser seg at i Sverdrup Township finnes mange etterkommere etter folk fra disse to kommunene på Nordmøre. Ifølge Chet finnes disse slektsnavnene i Underwood og området rundt:

Torvik, Bjornstad, Bergem, Sande, Rindal, Bjornaas, Roen, Ronning, Loset, Elshaug, Nygard, Lillemo, Bolme, Aune, Stomprod, Dalseg, Harrang, Holten og Garberg. Alle disse har tilknytning til gårder på Nordmøre.

Fra andre deler av Norge kan nevnes: Habberstad, Rostad, Leabo, Westerhaug, Sholberg, Holm, Walvatne, Klaksvik, Scramstad, Rovelstad, Lund, Rockstad, Grimstad, Onstad, Ekeberg, Sem, Kvam, Ness og Krog. Dessuten er det selvsagt mange etternavn som ender på -son, så som Peterson, Olson etc.

Bildet i Foss Log Cabin

Jeg hilste også på ordføreren i byen, Cheri Finseth, en ung dame som tilhørte Demokratene og som støttet president Obama. Jeg lovtte å hjelpe henne med å finne hvor hennes forfedre kom fra i Norge. Vi har to Finnset-gårder i Møre og Romsdal; en i Nesset og en i Aure. Jeg

er lovet e-post fra henne en av de første ukene.

Dessuten ble vi møtt av Delores Peterson, som var leder for Underwood Woman's Study Club Historian. De hadde laget til litt mat og drikke til oss. I en e-post fra henne opplyser hun at hytten ble brukt som bolig helt frem til våren 1977. Da fikk de tilbud om å kjøpe den. Dette gikk i orden samme året ved at de betalte eieren 1.000 dollar for hytten og litt jord rundt den. Dessuten greide de å skaffe 2.500 dollar slik at de fikk satt hytten i stand til 100-årsjubileet i 1981. De ga også ut en bok i forbindelse med dette jubileet, og hun hadde vært sterkt delaktig i denne utgivelsen.

Chet og flere andre kunne fortelle at Anne og Ole Foss var de første som hadde kommet til Underwood i 1869, hvor de fikk 40 acres (160 mål) med land. Her hadde de bodd, men de hadde ikke barn sammen. De ligger begravd på Sunset Memorial Gardens, en kirkegård som ligger på deres farm på østbredden av Bass Lake.

Inne i Foss Log Cabin hang et bilde av dem og dette har nå Chet skannet og sendt til meg. Jeg spurte Chet om han visste hvor Anne og Ole Foss kom fra i Norge. Det var det ingen som hadde kunnskap om. Jeg skrev derfor ned den informasjonen som sto under bildet av dem angående når de var født og når de døde.

På bildet står det at Anne var født 6. mars 1836 og døde 17. oktober 1929, mens Ole var født 29. mars 1831

og døde 11. januar 1915. Jeg lovte Cheri og Chet at jeg skulle sjekke opp dette.

Jakten startet på Slechtsforum

Etter en kort stopp ved Fort Juelson endte vi opp i byen Fergus Falls, hvor vi overnattet på Comfort Inn. Jeg bestemte meg for å legge inn et spørsmål angående Anne og Ole på DIS Norge sitt nettbaserte "Slechtsforum" under "Norge - ukjent fylke".

Allerede etter fire og en halv time var det første svaret innkommet fra Marit Nyhus i Brumunddal. Oppslaget hennes i Familysearch.org var fra folketellingen i 1900 i Sverdrup Township. Det refererte til en mann som het Ole E. Fos født i mars 1831, gift med Anne, at de var gift i 1866 og hadde kommet til USA i 1869. Alt dette stemte godt med Anne og Ole Foss i Underwood. Nå hadde man funnet at hans farsnavn startet på bokstaven E. Marit kalte dette "et skudd i blinde", men det skulle vise seg å være en innertier.

Vel en time senere kom Gry Onarheim Dahlmo fra Gjøvik inn med et innlegg. Hun hadde funnet dem i Ancestry.com. Her sto det at Ole Eriksen Foss, 37 år, og Anne Johannesdatter, 34 år gammel, hadde ankommet Quebec i juli 1868. Han hadde tittelen "carpenter" som betyr snekker.

Opplysningene ramlet inn

Tre timer senere var det morgen i Jamestown. Jeg gikk inn på nettet rett etter frokost og sjekket de to innleggene som hadde kommet. Jeg hadde på følelsen at man

var på rett vei og ga uttrykk for dette i det svaret jeg skrev inn på forumet.

Laila N. Christensen i Oslo sendte så inn to innlegg hvor hun slo fast at Anne Johannesdatter og Ole Eriksen Foss giftet seg i Overhalla i Nord Trøndelag den 4. juni 1865.

Dessuten hadde hun funnet at Ole (døpt Ola) Eriksen var født 26. mars 1831 på Skavland(tangen?) i Snåsa, hvor foreldrene hans var husfolk. Dette er tre dager tidligere enn det som er oppgitt på bildet som henger i Foss Log Cabin. Laila mente at et såpass lite slingringsmonn må vi regne med. Foreldrene hans var her oppgitt å være Erik Olsen Småvollan og hustru Ingeborg Taraldsdatter Henveg(?).

Marit Nyhus kom innom forumet og fortalte at hun hadde funnet utflyttingen fra Overhalla. Attesten fra presten var datert 16. april 1868. Dessuten hadde hun i folketellingen i 1865 funnet Anne og Ole som bodde sammen med hans foreldre. De var husmannsfolk med jord på Landfallmoen i Ranum sokn i Overhalla.

Laila fortsatte å lete etter dåpen til Anne, og fant henne døpt i 1836 som Anne Johanne, født 8. februar 1836, med foreldre fergemann Johannes Svensen og hustru Karen Jonsdatter.

Flere slektninger på DiStreff

Her er det nesten én måned feil fra den datoen som er oppgitt i Foss Log Cabin, men som Laila skriver: "Jeg finner ingen annen Anne (Johanne) med far Johannes Svendsen enn denne i Overhalla". Jeg er ganske sikker

på at Laila her har funnet den rette. Ved folketellingen i 1865 bodde hennes foreldre på Fergenesset i Skage sokn i Overhalla.

Laila søkte nå på DIStreff, hvor hun fant slektninger av Ole Eriksen og kom i kontakt med dem. Hun sendte en e-post over til dem med de opplysningene man så langt hadde funnet.

Marit Nyhus kom med vielsen til Ingeborg og Erik, Oles foreldre. De ble gift den 14. februar 1830. Her ble han kalt for ungkar Erik Olsen Småvollen, uttjent som jeger i det militære, 29 år, fire måneder og 16 dager gammel. Han var husmann under Byggvoll og var vaksinert. Hun sto som pike Ingeborg Taraldsdatter Henveg, gårdmannsdatter fra Henveg, 27 år, åtte måneder og syv dager gammel.

Marit fant også to barn til, Ane og Tarald, som da ble Ole sine søsken. Familien flyttet fra Snåsa til Overhalla hvor de alle tre ble konfirmert.

Sammen er vi dynamitt

Etter at jeg kom hjem, sendte jeg en e-post til Chet Habberstad i Underwood med de opplysningene som vi hadde kommet frem til. Han er selv en dyktig slektsforsker og har vært behjelpelig med å skanne bildet av Anne og Ole, formidle kontakt med Dolores, samt gitt meg forskjellige opplysninger om Underwood.

Laila forklarer sin suksess slik: "Ved å sammenstille flere opplysninger og kildeinformasjon, og en kjappis på Familysearch, fant jeg alt jeg trengte for å kunne gå videre i norske kirkebøker".

Jeg kunne til slutt konstatere at oppgaven var løst på en glimrende måte. Fra jeg la ut spørsmålet og til man hadde funnet alt som behøvdes for å kunne stedfeste Anne og Ole, hadde det gått 14 timer. Marit Nyhus var inne med sine siste opplysninger klokken 18.35, nøyaktig 14 timer etter at jeg hadde lagt ut spørsmålet. Det artige var at vi som var i USA knapt rakk å følge med på PC-en før det hele var over.

Laila skriver treffende at "Sammen er vi dynamitt". Marit oppsummerer slik: "Kjempemoro med detektivarbeid - det lukter svidd når vi setter i gang med letingen".

Til slutt vil jeg rette en takk til alle som har vært med på å løse dette mysteriet. Det gikk forttere enn jeg hadde regnet med. Dere er flinke!

LIV MARIT HAAKENSTAD

SLEKTSGRANSKING

- ◊ Hvordan komme i gang med slektsgransking?
- ◊ Praktiske eksempler og framgangsmåter både fra by og land, samt utenfor Norges grenser
- ◊ Hvilke kilder bruker vi?
- ◊ Hvordan er kirkeboka oppbygd?
- ◊ Råd om valg og bruk av dataprogrammer
- ◊ Ord og uttrykk fra det gamle samfunnet
- ◊ Råd om slektsprogram og bruk av Internett
- ◊ Hvordan skrive slektsbok og arrangere slektsstevner?
- ◊ Hvordan ta vare på og systematisere opplysninger?

«Jeg må bare gratulere Liv Marit Haakenstad med et mesterverk av en lærebok. Her finner man svar på det meste man lurer på og jeg tror alle finner noe å lære i denne boka, enten man er helt fersk eller en dreven slektsgransker.»

- Bibliotekar Trygve Kikut, Slekt1.com

Seminar om Rørosslekter

lørdag 5. februar 2011

Norsk Slekthistorisk Forening inviterer til et lørdagsseminar i februar 2011. Temaet denne gangen er befolkningen ved Røros kobberverk, bergstad og prestegjeld, med hovedvekt på tiden før 1850.

Deltakeravgift: kr 200, bes betalt til Norsk Slekthistorisk Forening på kontonr 0532 19 80424 innen lørdag 15. januar 2011.

Sted : NSF's og DIS-Norges nye kontor i Øvre Slottsgate 2B i Oslo (ved Christiania torv).

Tid: Lørdag 5. februar 2011, kl. 10–16. Det serveres kaffe og te fra kl 0930.

Påmelding: Til foreningens kontor, epost kontor@genealogi.no , eller telefon 23 33 30 30.

Påmeldingsfrist: Lørdag 15. januar 2011

Foredrag:

Terje Gudbrandson: Det gamle Røros som sosialt verksted (med forbehold om at han har anledning).

Astrid Ryen: Etternavn på Røros som kommer fra bergverks- og håndverksnavn.

Bjørn H Nyheim: Bergverksfolk 1670-1700, basert på Røros Kobberverks arkiv.

Simon Trøan: Bergverksslekten Tax.

Det serveres lunsj.

Kontakt Rune Nedrud for ytterligere informasjon på leder@genealogi.no

Norskamerikanske kulturformidlere

AV MARI ANNE NÆSHEIM HALL

Parhestene Enoch Haga og Henrik Lunde er begge amerikanere med norske røtter. Enoch er forlegger, Henrik er forfatter - og sammen utgir de bøker om norske slekter og historie. Slikt vet norskamerikanere å sette pris på.

I Norge utgis det stadig bøker om norsk historie og norsk slekthistorie, og alle bøkene får vi vite om gjennom media. Men i amerikanske butikker er tilgjengeligheten mindre. Mye av handelen med slike bøker går derfor via Internett. Karer som Enoch og Henrik gjør litteraturen tilgjengelig for mange norskamerikanere.

Forleggeren Enoch

Enoch Haga i Folsom, California er forleggeren med norske røtter fra Sandnes. Slektsnavnet hans kommer fra en liten bygd utenfor Sandnes. Hans bestefar Oluf slo seg ned i staten Iowa da han kom til USA i 1884.

Selv vokste Enoch opp utenfor Los Angeles med foreldre og tre brødre. Han har jobbet innenfor skoleverket hele livet. Begynte på barneskole og endte opp på universitet.

Forfatteren Henrik

Henrik Lunde er forfatteren. Han er født på Fitjar i Sunnhordaland og bosatt i Pennsylvania. Hans far Anders slo seg ned i Dakota da han kom til USA, og hadde blant annet tjenestegjort i Frankrike under første verdenskrig. Etter krigen ble han amerikansk statsborger.

Henrik gjorde selv karriere i U. S. Army som oberst, og er vel dekorert med medaljer og diplomer. Henrik har stor kunnskap om gamle språk, kulturer, skikker og lover.

Enoch og Henrik traff hverandre ved at Enoch fant Henriks navn i et blad utgitt av Vesterheim Genealogical Society i Madison, Wisconsin tidlig på 1990-tallet. Enoch hadde spørsmål om noen familiegrener fra Etne, Kvinnhørrad og Ølen - og vips så var samarbeidet i gang.

Mange produksjoner

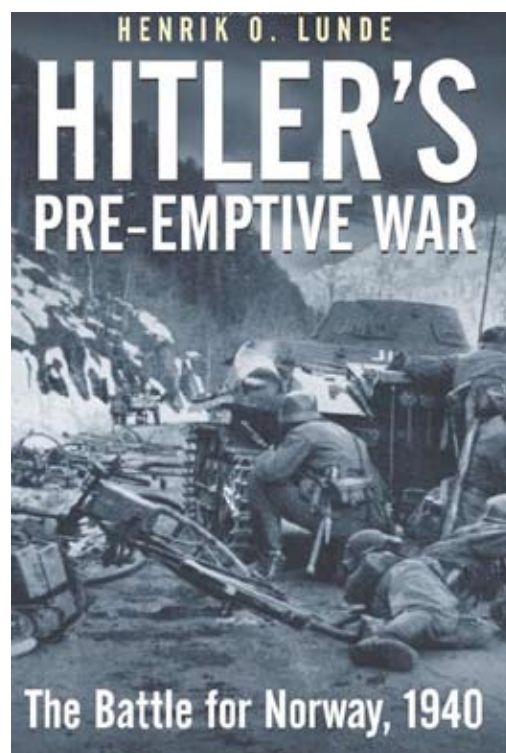
Henrik utga i 2000 en bok om sin egen slekt Rolfnes og Åse fra Hordaland. Boken er på 502 sider og tung som en murstein.

Her går han ti generasjoner tilbake i tid. Boken er rikt dekorert med bilder og er et riktig storverk for en som har røtter fra de kanter. Den er kommet ut både på norsk og engelsk.

Boken *Some Old Norse Families* kom ut i 2009. Denne 368 sider store boken dekker middelalderslekter frem til om lag 1600. Her finnes mange kjent gamle slektsnavn som Benkestokk, Galte, Smør og Blindheim, pluss mange andre.

Ut av denne boken har Henrik og Enoch laget hefter på engelsk om Muntheslekten, Lillenskjold-familien i Norge, om Ivar i Valen - og de gamle lovene i Norge fra 1274 og frem til i dag.

I 2010 kom boken om tyskernes angrep på Norge i april 1940. Boken heter "Hitlers pre-emptive war - The battle for Norway". Henrik Lunde har beskrevet kampene i Norge både på lands og til vanns svært grundig. For å kunne skrive et slikt storverk må man ha god innsikt i norsk militærhistorie. Det har tydeligvis Henrik, selv om han bor i USA.

Boken om 2. verdenskrig.

Henrik Lunde

Enoch Haga

Nordmenn i Queensland – vet du noe om dem?

AV FREDRIK LARSEN

Et eksempel på Queensland-utvandrere: Anders Pedersen Bjerke (1851-1901), født i Vang i Hedmark, giftet seg med Severine Louisa Klæstad (1864-1923) fra Oslo. Bryllupet sto i Townsville i Queensland i 1882. Dette bildet er trolig tatt rundt juni 1889, sannsynligvis i Croydon, Queensland. På bildet ser vi Severine og Anders sammen med barna Albert (til venstre), Clara, Alma og Matilda. Foto: Utlånt av Marilyn Smith.

Nesten 900.000 nordmenn utvandret til Amerika fra 1825 til 1950. Men noen få valgte en annen vei: De reiste til Australia. "Australiafarerne" er en lite omtalt del av norsk utvandringshistorie.

Gjennom en masteroppgave i historie ved Universitetet i Oslo skal Fredrik Larsen forsøke å sette søkelyset på noen av nordmennene som reiste "Down Under". Nærmere bestemt er temaet for oppgaven hans norsk innvandring til Queensland i Australia i årene ca. 1870 til 1900.

Gjennom Slekt & data søker Fredrik nå opplysninger om utvandrerne som reiste til Queensland. Spesielt er han på jakt etter kildemateriale som brev, dagbøker, bilder, avisutklipp og familiehistorier. Her håper han interesserte slektsgranskere kan være til hjelp med å spore opp informasjon.

I den perioden vi snakker om, reiste rundt 1000 nordmenn til Queensland. Myndighetene der nede sponset overfarten, så det var mulig å reise nesten gratis, forteller Fredrik Larsen.

Særlig bønder, landarbeidere og tjenestefolk hoppet på tilbudet om billig reise til Queensland. I tillegg gikk en god del sjømenn i land i den samme perioden. Ikke så rent få rømte fra skipene for å søke lykken i den unge

kolonien. Queensland er i dag en delstat i Australia og utgjør det nordøstre hjørnet av landet. Delstaten er nesten fem ganger så stor som Norge.

- Det blir en umulig oppgave for meg å kartlegge absolutt alle som kom til Queensland på slutten av 1800-tallet, men jeg håper å kunne si noe fornuftig om nordmennene som en gruppe. Hvem var de? Hvor og hvordan bodde de? Hva jobbet de med? Det er slike spørsmål jeg stiller, sier Fredrik.

Tallmateriale fra blant annet folketellinger vil ligge i bunnen for studien. Men Fredrik vil gjerne også fortelle historiene til enkeltpersoner og familier fra ulike lag i samfunnet.

- Jeg er ganske sikker på at det finnes brev, fotografier og lignende liggende rundt omkring, både i Norge og Australia. Familiehistorier som viser hvor folk bosatte seg er også veldig interessante. Jeg har allerede fått god hjelp fra slektshistorikere i Australia, og håper på det samme her. Enten vi snakker om tjenestejenter, gullgravere, sjømenn eller rikfolk – alle historiene hører med i en studie av "det norske Queensland", forklarer Fredrik.

De mest kjente nordmennene i Queensland var brødrene Archer fra Larvik ("Fram"-bygger Colin Archer var én av dem) som kom ned i 1840-årene. De grunnla blant annet kvegfarmen Eidsvold, oppkalt etter Eidsvoll i Norge, og var viktige pionérer i området.

- Men det var mange flere som kom senere. De fleste av dem var vanlige landsens folk som sto på hardt i det varme klimaet for å prøve å skape seg et bedre liv. Det er særlig disse menneskene jeg ønsker å vite mer om, sier Fredrik Larsen.

Historiestudent Fredrik Larsen vil sette stor pris på å høre fra lesere som har kjennskap til nordmenn som reiste til Queensland i Australia ca. 1870-1900. Ta gjerne kontakt på e-postadressen fredrik@student.iakh.uio.no, telefon 95 78 72 35 eller per post til Fredrik Larsen, Jens Bjelkes gt. 39B, 0578 Oslo.

Fredrik Larsen er svært opptatt av Australia, og nå vil han skrive om norske utvandrere som dro til Queensland. Her er Fredrik på tur i den australske bushen i 2009, med en boks av Queenslands eget ølmerke XXXX i hånden. Foto: Privat.

Hvorfor slektsforske?

AV VEGARD MIKALSEN

Slekt og Data (@slektogdata) spurte på Twitter: Hva skal til for å vekke unges interesse for slektsforskning? Tips oss!

Det fikk meg til å tenke på hvordan jeg selv ble interessert i dette. Samtidig undres jeg også over hvor mange unge som egentlig driver med dette.

Da jeg bestilte bygdebøkene i Nannestad ringte jeg opp og sjekket at de hadde bøkene inne før jeg kom opp. Da jeg tuslet inn på biblioteket og spurte damen bak skranken om bygdebøkene, satte hun store øyne på meg:

"Er det DU som ringte i sted for å kjøpe bygdebøker?"

Hun tenkte vel sitt i telefonen når hun snakket med meg; at jeg var en eldre pensjonist som hadde levd alle sine dager i bygda, og at bygdebøkene skulle sette prikken over i-en for å kalles en skikkelig Holtersokning. Den gang ei!

Jeg svarte henne tilbake:

"Ja, jeg begynner nå, for da vet jeg i hvert fall at jeg har god tid på meg".

Og det er jo noe i det. Jeg er veldig glad for at jeg fikk interesse for dette såpass tidlig. Hvorfor ble jeg interessert i dette? Og har det noe for seg å gjøre dette?

Som de fleste andre barn var jeg glad i å høre historier fra foreldre og besteforeldre. Hvordan det var å leve i gamle dager, hva de var opptatt av, og hvordan dagliglivet var. Enten det var på kysten i Nord-Norge eller på landet i Holter, Nannestad.

Etter som årene har gått har det blitt mer enn bare historier. Jeg vet ikke

hvordan det er med andre, men jeg tror at jo eldre man blir jo mer nysgjerrig blir man på å finne ut hvor man kommer fra. Hvilke mennesker som gjorde at du vokste opp i akkurat denne bygda, og hvilke mennesker du var 100 prosent avhengig av for å være der du er i dag.

Det er noe fascinerende ved dette. Hvor er dine røtter, hva heter de, og hvordan levde de? Kanskje hadde de noen trekk på personlighet eller utsende som du har? Slektsforskningen blir ikke bare vitenskapelige og historiske dokumentasjoner, men også en arena for fantasien din til å lage egne fortellinger og antagelser. Og det er ikke noe galt i det.

Da jeg begynte å forske litt i fjor, startet jeg med å bruke det nettbaserte programmet på www.geni.com. Jeg fant fort frem til en nettside hvor noen allerede hadde forsket på slekten som mormor var en del av. Derfor kom jeg plutselig raskt tilbake til 1600-tallet.

Fort lærte jeg at et slektstre er ikke bare en liten busk som får plass i barneboken. Et slektstre bygger seg ut så langt du vil i utrolig mange grener. Antagelig er du i relativt nær slekt med mange flere enn du ville tro rundt deg i bygda. Spesielt om de har bodd der i en del generasjoner. Det er fascinerende!

Etter litt skaffet jeg meg et slektsprogram som heter Reunion, og jeg begynte å bruke de digitaliserte kirkebøkene på digitalarkivet.no, samt det flotte forumet på www.disnorge.no til å komme med spørsmål om alt jeg måtte lure på. Her kan man også legge ut etterlysninger og få hjelp til å finne mennesker.

Hvorfor gidder du å bruke tid på

dette? Hvorfor har det noen hensikt å vite at tipp-tippoldefaren din het Ole Jakobsen og var født i Ullensaker? Vel.

Jeg ønsker å bruke tid på dette fordi det er med på å bygge en historie rundt min egen identitet og min egen familie. Jeg tror også det kan blir veldig morsomt for mine barnebarn igjen når jeg skal fortelle historier om deres tipp-tipp-tipp-tippoldefar. Det blir noe langt der borte, men som samtidig er litt nært fordi det er i familie. Og ikke bare slike veldig gamle historier blir gøy å videreformidle. Men tenk på lydopptak og intervjuer som jeg har gjort med min morfar som jeg kan spille av.

Jeg tror ikke jeg skal skrive så mye mer om dette, men la det stå litt åpent for refleksjon hos deg. Slektsforskning er mer enn noe å få hang-up på å komme lenger og lenger bak i slekten. Det handler om å utvide familiens ukjente historie, bringe noe gammelt og glemt frem til denne dagen!

Vegard Mikalsen

Frivilligheten og statsbudsjettet

DIS-Norge er med i Norges kulturvernforbund og forbundet har på våre vegne deltatt i høringer på Stortinget før statsbudsjettet er blitt klubbet. I fjor spurte Kulturvernforbundet hvorfor det var forskjell mellom medlemsorganisasjonene med tanke på at noen får grunnstøtte fra staten, andre ikke. I komiteen var responsen: "Har de søkt?"

Vi måtte jo innrømme at DIS-Norge har aldri søkt. Etter hvert har vi funnet ut at andre mottar, men søkt? Nei, det hadde vi ikke gjort. Det var flere som hadde tenkt som oss. Men i 2010 satte vi oss alle ned og beskrev vår virksomhet og hva vi trengte grunnstøtten til. Så vidt vi kan se finnes det nemlig ingen forskjell mellom mottakere og ikke mottakere i arten av virksomhet.

Søknadene ble samlet formidlet gjennom Norges kulturvernforbund og i slutten av oktober møtte jeg og kontorleder Mette i høringsmøte med stortingskomiteen. Vi fortalte kort om DIS-Norge og svarte på flere spørsmål komiteen stilte.

Nå venter vi spent på hva dette vil bringe - i år eller kommende år.

Kvalsunds slektsleksikon

79-årige Ole Nikodemussen fra Kokelv i Kvalsund kommune i Finnmark har skrevet tre slektsleksikon. - Mitt arbeid med det første slektsleksikonet startet jeg da jeg ville finne ut hvor min bestefar kom fra. Det ble nesten som startskuddet på den langvarige prosessen med disse slektsleksikonene, forklarer Ole Nikodemussen til NRK Sámi Radio. Bøkene omhandler de slekter som har vært med i offentlige dokumenter, som kirkebøker, folketellinger og annen relevant dokumentasjon, samt opplysninger fra andre lokale forskere og etterslekt for de som er i og de som er utvandret fra kommunen så langt kildemateriell og personlig kontakt med gjenværende slekter har vært mulig.

Nytt om Slektsforskerbasen

Pålogging til Slektsforskerbasen legges om slik at man skal bruke samme brukernavn og passord som man bruker på de andre sidene til DIS-Norge. Denne omleggingen kommer til å skje over nyttår. For at dine registreringer i Slektsforskerbasen ikke skal forsvinne i omleggingen, må du passe på at du har registrert samme e-postadresse i Slektsforskerbasen som du har i DIS-Norges medlemssystem (se "Min medlemsside" på DIS-Norges hjemmeside). Er det ulik e-postadresse i medlemssystemet og Slektsforskerbasen må du gå inn begge steder og oppdatere din informasjon slik at det blir likt. En detaljert veiledning ligger på http://www.disnorge.no/cms/ny_sfbase. En eksakt dato for omleggingen blir annonsert senere. Følg med på DIS-Norges hjemmeside, Slektsforum og Slektsforskerbasen.

Utgir egen slektshistorie

Forfatteren Magne Nygård fra Stord har i høst utgitt sin sjette bok om sin egen slektshistorie. Dette bindet handler om hans oldemor Anna Rasmine. I 1887 døde hun bare 36 år gammel, og var mor til fire jenter og fire gutter. Nygårds bok handler om Anna Rasmines oppvokst på Torsdagsøya ute i Fitjar-skjærgården og hennes tilværelse som tjenestejente i Bergen, før hun ble gift og flyttet tilbake til Torsdagsøya. Dette er kystkulturhistorie av beste slag og bygger på faktiske opplysninger. Nygårds bøker gir en flott skildring av folk og livsvilkår på norskekysten på midten av 1800-tallet, skriver Karmsund Avis.

Foto: Wikipedia

Hanne Krogh ber om hjelp

- Jeg stammer fra Solør et sted, men jeg vet ikke helt hvor, sier den folkekjære artisten Hanne Krogh til Glåmdalen. Nå ber hun avisens lesere om hjelp til å spore opp hennes aner. - Jeg fordyper meg i slektsgransking for tiden, og jeg har funnet ut at Krogh-navnet mitt opprinnelig kommer fra Våler eller deromkring, forteller hun videre. Hun vet at hun på farssiden stammer fra en fredet husmannsplass som heter Kroken eller Krogen i Solør. Nå håper hun at noen vet noe om denne husmannsplassen som slekten på farssiden stammer fra.

Folk på flyttefot – fra Lofoten til Sør-Varanger

AV SOLBJØRG MIKKOLA

Solbjørg Marine Mikkola

Jeg driver med slektsarbeid på hobbybasis, et arbeid som tok fart da jeg fikk overlevert en plastpose som inneholdt gamle brev og en stor negativsamling etter min farmor Kathinka Marie Mikkola. Dette er en bildesamling som Fylkesbiblioteket i Finnmark har fått tilgang til, og som ligger ute på deres nettsted. Bildene viser Kathinkas engasjement i familie- og samfunnsliv, på Mikkelsnes, i Skjelfjord, i gårdsarbeid, handel, på reiser for familiebesøk og helselag. Posen inneholdt bilder som hun har tatt fra omtrent 1920, bilder som skapte stor interesse i familien. Min far og flere i familien har studert bildene, slik at vi har fått med navn på de som er fotografert.

Vi etterkommere tenker ikke særlig på vår fjerne slekt som er spredt over hele landet - og egentlig over hele verden. Så er det ofte tilfeldigheter som gjør at slektsbånd krysses i løpet av livet. Oppdagelsene starter ofte når vi møter noen, spør hvor vi kommer fra - og så er det i gang.

Kathinka Marie Mikkola (født Mikkelsen) kom fra Skjelfjord i Flakstad kommune i Lofoten. Hun flyttet til Vadsø i Finnmark for å jobbe som hushjelp. Der traff hun Aksel Konrad (AK) Mikkola fra Neiden. Hun giftet seg med ham i 1915, før de flyttet videre til Sør-Varanger. De kjøpte eiendommen Mikkelsnes i Neiden i 1920 og bodde der hele sitt liv. Ti av 11 barn vokste opp sammen med foreldrene: syv jenter og tre gutter. Min far Andreas er en av sønnene til Kathinka og AK Mikkola.

Noen av de som har vært på flyttefot: Kristian Mikkelsen (onkel til Kathinka) > Hermann og Marius Mikkelsen (fettere) > Kathinka Mikkola > Andreas Mikkola > Solbjørg Mikkola > Jeanette Mikkola.

Bjørn Tore Mikkelsen fra Nesland i Skjelfjord kom til Vardø i Finnmark i 1978. Han dro dit for å ro fiske, fant kjærligheten der og flyttet dit. Senere flyttet familien til

Anders Ingemann Mikkola

Bjørn Tore Mikkelsen

Egil-Arne Myklebust

Hermann Mikkelsen

Kathinka Marie Mikkola

Marius Mikkelsen

Bjørnevatn, hvor de ble mine nærmeste naboer. Etter hvert oppdaget vi at vi er slektninger, da hans far Karstein Mikkelsen er tremenning med min far Andreas, så vi er firmenninger.

Kristian Mikkelsen (oldefar til Bjørn Tore) > Hermann Mikkelsen > Karstein Mikkelsen > Bjørn Tore Mikkelsen > Kenneth Mikkelsen.

I 1994 flyttet Bente Larssen fra Kjøllefjord til Sør-Varanger. Hun kom i hit i forbindelse med arbeid, da hun begynte som vikar i stillingen jeg hadde permisjon fra, i Sør-Varanger kommune.

Bentes mor Jorunn Larssen (født Jørgensen) er fra Nesland i Skjelfjord. Hun dro til Kjøllefjord i 1963 der hun begynte å arbeide på Telegrafan. Der fant hun kjærligheten, giftet seg og bor fortsatt i Kjøllefjord.

Hjørdis Jørgensen (født Holst) er Jorunn Larssens mor og Hermann Mikkelsen er hennes fetter. Jorunn og Karstein Mikkelsen er tremenninger og Bente og Bjørn Tore er firemenninger.

Kristian Mikkelsen (onkel til Hjørdis) > Hermann Mikkelsen > Hjørdis Jørgensen > Jorunn Larssen >

Bente Larssen.

I 2010 kom en ny tilflytter fra Skjelfjord til Sør-Varanger, da Mats Åge Hellan Myklebust kom hit for å jobbe som kjøkkensjef på Thon Hotel Kirkenes. Han visste om sitt slektskap med Bjørn Tore Mikkelsen da han kom hit, men han visste ikke at han hadde flere slektninger i Sør-Varanger. Det fant han for øvrig nærmere enn han kunne ane, da han møtte kollega Jeanette Mikkola, hans femmenning og min datter.

Kristian Mikkelsen (tippoldefar til Mats Åge) > Marius Mikkelsen (bror til Hermann) > Liv Myklebust (født Mikkelsen) > Egil Arne Myklebust > Mats Åge Hellan Myklebust.

Det er tilfeldig at vi har møttes her i Sør-Varanger, og ikke minst at vi har funnet ut av slektsbåndene. Det er spennende å finne ut av slike familiekoblinger og kanskje finnes det flere slike her?

Jeanette Mikkola

Karsten Magnus Mikkola

Kenneth Mikkelsen

Liv Myklebust

Et familiearkiv

AV HELGE KRAFFT

Vi var 13 kusiner og fettere som arvet vår onkel Leif Treschow Krafft i 1974. Han ble født i 1897 som den yngste av åtte søsken. I likhet med sin far, Carl Frederik Krafft (1852-1931), som blant annet var meteorolog, fotograf, journalist i "Norske Intelligentsedler" og redaktør og utgiver av "Naturen", samlet han på alt som hadde med slektens historie å gjøre.

Leif var utdannet organist, men det var ikke til å leve av, så han måtte ta en kjedelig kontorjobb for å tjene til livets opphold. Den dagen han gikk av med pensjon, var den lykkeligste i hans liv. Han var ungkar og bodde i familiens leilighet i Oslo, sammen med sin mor, som døde i 1944. For å berike tilværelsen hadde han forskjellige samleprosjekter, først og fremst det som hadde med familien og slekten å gjøre: brev og andre dokumenter, utskrifter av kirkebøker, dødsannonser (nesten én kubbikkmeter!), frimerker, ex libris og mye annet.

Noen av hans bestefars brev til sin mor i Danmark, skrevet med gotisk skrift, fikk han skrevet av. I Riksarkivet fikk han opprette "Leif Treschow Kraffts slektshistoriske samlinger". Det er meget mangelfullt, og ment å skulle fylles opp fra resten av arkivet hans, noe vi håper å få gjort med tiden.

Vi var meget glad i ham og bestemor, så det var stor konkurranse om å få dem på besøk, spesielt i julen. Etter at den siste av hans søsken døde i 1972, ble det holdt flere "fetter-og-kusine-selskap" i den gamle leiligheten, med ham som det naturlige midtpunkt, den siste av søskenflokken.

Ved arveoppgjøret, som foregikk i all fordragelighet, delte vi alt som var av gamle møbler, bilder, utstyr, bøker og dokumenter. Leiligheten måtte leies en måned ekstra for at vi skulle få ryddet, men først holdt vi et avskjeds-selskap med ektefeller for de sparsomme etterlatte kon-tanter. Onkel Leif kunne ikke kaste noe, men det kunne visst ikke vi heller, så det meste - møbler, bilder, bøker, gammelt bohove og arkivsaker - ble tatt vare på.

Fetter Ove Treschow Kühl i Danmark fikk med seg

det meste av slektspapirene, ordnet dem, samlet en del nye opplysninger og skrev i 1975 en bok om våre aner tilbake til Ziesar, mellom Berlin (Potsdam) og Magdeburg omkring 1700. Boken ga han til oss andre, med løfte om supplerende opplysninger etter hvert. Dessverre døde han i 1978, men dokumentene kom tilbake til Norge, dels til Riksarkivet, dels til undertegnede, som skulle prøve å besørge publisering av andre opplysninger.

Etter hvert dukket det opp flere fotografialbum, brev og andre dokumenter, som også er tatt vare på. Det har ikke vært behov for noe særlig innsamling av familie-opplysninger - stoffet ligger i sine aktomslag og venter på å bli gjennomgått.

En gang ble det tilfeldigvis oppdaget noen prospekt-kort i en frimerkehandel, adressert til eldre familiemed-lemmer. De kostet en del, men ble kjøpt. Ikke kast gamle prospektkort. Om de ikke er av interesse for familien, er de verdifulle samleobjekter!

Arkivmaterialet består av dagbøker, skolebøker, brev og andre dokumenter, bilder og mye annet. Alt er samlet i bokser med påskrifter og registrert i en katalog.

Det meste havner vel i Riksarkivet, så neste genera-sjon må overta en eventuell videreføring, men det er jo ikke alt som er av interesse.

En gang i blant, ved juletider, blir noe av stoffet skrevet av, kommentert og sendt ut til familien, under tittelen "Krafftsatsen".

Bestefar Carl deltok i en nordlysekspedisjon til Alta i 1882-83 og tok nærmere 130 fotografier. Hans danske venn og kollega, Sophus Tromholt, tok også bilder, men ingen klarte å forevige nordlyset, så han tegnet det i ste-det. Platene ble gitt til Riksantikvaren i 1997, og et sett kopier er blitt verdifullt arkivmateriale i Alta museum og Meteorologisk institutt. Alle hans øvrige fotografier (over 500) ble satt i album og platene gikk til Riksanti-kvaren med en komplett katalog.

Carls far, som het Carl Frederik August Krafft (1812-1876), var destillatør. Han kom fra Danmark til Chris-

tiania i 1836 og fikk arbeid i Elefantapoteket. Året etter startet han Norges første sjokoladefabrikk og ble en meget holden mann. Fabrikken står fremdeles i Hausmannsgate 31 med "Sjokoladepipen" og to hjørnegårder mot Torvgaten og Mariboes gate, bygget senere av hans bror Wilhelm. De produserte også likør, parfumer, sennep, såpe, lakk, fyrstikker, seilgarn, spiker og heljern.

Carl var den første som importerte asfalt til Norge. Den la han blant annet på slottsbalkongen i 1849, på gulvene i Trefoldighetskirken og Vår Frelses kirke. De siste rester av firmaet ble kjøpt av Freia og nedlagt i 1950-årene. Det er en skjebnens ironi at Freia ble kjøpt av Craft Foods i 1993, for øvrig uten sammenheng med Krafft-familien.

I 1995, da våre syv sett med foreldre og en enslig onkel ville ha vært gjennomsnittlig omtrent hundre år gamle, holdt vi en familiefest med halvparten av Emmy og Carl Kraffts etterkommere: 50 personer i alle aldre. Vi startet i Bymuseet, hvor vi hadde laget en liten utstilling, syv plansjer med opplysninger om slekten og familien, fotografier og mye annet. Vi fikk en omvisning i avdelinger som var av interesse, og fikk beskue brosjen med Thor Olsens miniatyr-portrett, som han ga til Augusta, oldefars søster. Deretter kjørte vi ned Nobels gate, som i gamle dager het Frognergaden, hvor vår bestefar i 1887 bygget en stor sveitservilla ved hjørnet av Bygdø allé, og bodde der til 1894. Da gikk han konkurs og huset ble solgt. Senere ble det revet og hjørnegården Bygdø allé 57 bygget.

Fra Vippetangen reiste vi med veteranbåt ut for å se oldefars sommerhus "Fjeldheim" på nedre Bekkelaget, og landet på Hovedøya, hvor vi fikk servert grillmat og kakao, holdt taler, spilte og sang gamle familiesanger.

Av de 13 kusiner og fettere er det nå (2009) seks igjen, og fem ektefeller, med til sammen 35 barn. Det finnes flere Krafft-familier i Norge, som vi bare så vidt har hatt kontakt med, men ikke studert nærmere. Dessuten finnes Krafft-familier i USA, Tyskland og

andre steder. Vi er ikke i nær slekt med noen av dem, men det ser ut som de kan føres tilbake til Tyskland, slik som vår familie.

Begge våre besteforeldre Krafft var enebarn, men farmor, som selv het Treschow (uadelig dansk familie), hadde til sammen 39 kusiner og fettere, med blant annet navnene Bentzen, Egetorp, Erichsen, Fleron, Friis, Fürst, Guldmann, Ihle, Langgaard, Larsen, Müller, Nielsen-Sæther, Olesen, Omøe, Richter, Schade, Schou, Schaaning, Tolderlund og Wittrup. Navnene Thune og Treider forekommer også blant inngiftede.

På grunnlag av arkivmaterialet er det skrevet noen bøker/hefter til familien:

1. "Carl Frederik Krafft, Emmy Treschow Krafft og deres aner" (40 sider) ble skrevet av Ove Treschow Kühl i 1975 og gitt til hans kusiner og fettere. Slekstavler tilbake til omtrent 1650 (ni sider) og bilder er tilføyet av Helge K. 1993-96.
2. "Sjokolade og asfalt - Carl F. A. Krafft og hans brev" med tidstavle og bilder, (29 sider) er skrevet av H. K. i 1959.
3. "Carl Frederik Krafft, Emmy Treschow Krafft og deres barn" med tidstavle, liste over dagbøker, slektstavler og bilder (64 sider), skrevet av barnebarna i 1996.
4. "Carl F. Kraffts fotografier" (hefte, 32 sider, 33 fotografier) er skrevet av H. K. i 2005.
5. Katalog over Carl F. Kraffts fotografier, (24 sider) både kronologisk og etter person/emne er laget av H. K. i 1997 og gitt til Riksantikvaren sammen med alle negativ-glassplaten.
6. Krafftsatsen 1, julen 2004 (12 sider) innhold: Oldefars barn, Dukketeatret, Gravstedene.
7. Krafftsatsen 2, julen 2005 (4 sider) sammen med "Carl Kraffts fotografier".
8. Krafftsatsen 3, julen 2008 (12 sider) Gl. juleønskeliste, Dagbøker, "Naturen", Firmenninger, Nordlysfoto, Carl Krafft i andre land og tide

Julebaksten 1942 - en kriminalhistorie

AV PAUL JENSEN

Jeg må tilstå at jeg sammen med min avdøde mor er en lovbrøyer fra året 1942, og har klart å holde dette skjult frem til nå. Endelig tør jeg å tilstå!

Ved resolusjon 15. mars 1940 ble Lov om regulering av tilvirkning og omsetning av potetmjøl n.m. satt i kraft: § 1. Det er forbudt å tilvirke potetmjøl, glykosesirup, sago og dekstrin uten løyve av Kongen eller den han gir fullmakt. § 6. Brot på denne lov eller på forskrifter og påbud som blir gitt i samhøve med lover straffes med bøter [inntil 100 000 kroner] eller med fengsel inntil 3 måneder eller med begge deler. På samme måte straffes forsøk.

Loven ble opphevet for kort tid siden, og fra Wikipedia har jeg hentet følgende: Potetmel lages av poteter knust til en masse. Massen blir skylt i vann. Vannet som benyttes i skylleprosessen blir så stående til potetstof-

fet faller til bunnen. Vannet helles bort og deretter blir potetstoffet tørket og blir da potetmel. Potetmel inneholder hovedsakelig stivelse, men også noe protein. Prosessen høres enkel ut i Wikipedias' oppskrift. I virkeligheten var det langt mer arbeidsomt å fremstille potetmel. Her vil jeg fortelle litt om vårt arbeid.

Mors julebakst

Etter at potetonna var over og poteten vel i hus, begynte mor å tenke på julen og julebaksten. Vi hadde ikke lenger spedbarn i huset, yngstemann var blitt to og et halvt år og ingen baby lengre. Dermed bortfalt den lille hvetemelskvoten som babyer fikk. Mor konfererte med sin eldre søster, tante Sigrid. De fant ut at det var mulig å få til flere småkakesorter om en hadde potetmel. Men også potetmel var mangelvare. Det eneste melet som var tilgjengelig var brødmel. På grunn av totalt mangel på gjær måtte en bruke surdeig. Brødene ble slett ikke gode, og kaker var det ikke mulig å lage av dette melet. Men poteter hadde vi rikelig av i kjelleren.

Mor bestemte seg for at potetmel skulle hun lage. Vi lånte en rasp hos tante Astrid og hennes mann Karl Kristiansen. Det var en rull med en rasp rundt. På siden av rullen var det en sveiv til å dra rullen rundt. Over var så en trakt for mating av poteter.

Så satte vi i gang, mor og jeg. Potetene måtte vaskes og skrubbes helt rene for sand. Til dette trengtes det ganske mye vann. Vannet hentet vi fra den lille elven som er en grenseelv mellom gårdene på Herjangen store og Herjangen lille. Elven er også vannforsyningen til de aller fleste gårdene på begge sider av elven. Også

Slettjordgårdene måtte vinterstid hente sitt vann både til fjøs og stue når frosten var på det hardeste.

Å bære vatten...

Men elven var også en yndet lekeplass. Det var fisk i elven. Ingen store fisker, men bekkørret, som var veldig god i stekepannen til en liten gutt. Om høsten kunne det nok av og til hende at det kom en og annen sjø-ørret oppetter elven for å gyte. Å få en slik på kroken var nok drømmen i mang et guttehjerte. Dette var en digresjon, tilbake til vannbæringen.

Hvem bar vannet? Selvfølgelig var det meg. Med børtre over nakken og en zinkbøtte på hver side gikk jeg mange ganger den 100 meter lange veien ned til vårt vannsted. Bøttene var store, nærmere 14 liter. Å fylle bøttene helt ble for tungt for en spebygd tiåring, så det ble nok heller noen flere turer.

Etter en nitid vasking og skrubbing av en mengde potet startet raspingen. Dette gikk svært greit unna takket være raspemaskinen, og sveiven dro jeg. Tre avskårne jernfustasier ble halvfylt med potetmos. Nå skulle karene fylles med vann. Når det var gjort ble massen og vannet blandet godt sammen. Potetmassen sank til bunns, mens potet skall og annet rusk var lettere og ble liggende på toppen.

Rikelig med potetmel

Når alt var sunket og vannet over var klart, ble vannet tømt ut. Det øverste laget som inneholdt avfall ble skrapet bort, men ikke kassert. Det ble helt over i en liten stamp for å sikre at alt potetmel ble berget. Så ble alle

stampene fylt på ny med rent vann. Denne prosessen ble gjentatt minst fire – fem ganger. Endelig erklærte mor at nå var massen gullende ren.

Mor la et rent, hvitt og nystrøket laken utover loftsgulvet. Hit bar vi bøtte på bøtte med fuktig potetmasse og fordelte det jevnt utover det store lakenet. Her skulle det bli tørt. Men massen måtte daglig passes. Klumper måtte knuses og massen måtte også jevnlig vendes for at alt skulle få luft og bli tørt. Endelig, etter en tre ukers tid, erklærte mor at nå hadde vi rikelig med potetmel i huset.

Så kom adventstiden med litt slaktning for å få ferskt kjøtt i julegryta. Også tante Sigrid kom og svingte seg på kjøkkenet. Nå var det baking som foresto. Tante Sigrid var ikledd et stort hvitt forkle og et hvitt skaut over håret og hun tryllet frem de herligste småkaker av potetmelet til mor. Spesielt husker jeg noe som hun kalte potetmeltopper. Dette smakte som manna i ørkenen i en ellers så fattig tid på godsaker.

Påtaleunntatelse?

Jeg er glad for at det nå er berettet. Jeg føler meg lettet når jeg nå endelig har fått tilstått min brøde. Nå håper jeg at jeg kan få en påtaleunntatelse fordi det er gått svært lang tid siden brotsverket skjedde, at lovbruddet skjedde i en for landet vanskelig tid. Kongen var i England, og sist - men ikke minst - så var jeg mindreårig da brotsverket skjedde!

Anne Christendatters etterkommere

Viser til Slekt & data nr. 3 og artikkelen "Christens historie". To av Christens døtre havnet i Kvæfjord, som er min hjembygd. Jeg tenkte at det hadde vært interessant å forsøke å finne ut hvordan det gikk med dem her nord.

Jeg konsentrerte meg om Anne, som i 1851 flyttet nordover med mann og sønn. 19. mai 1851 sto Ole Olsen innflyttet i Kvæfjord, og den 28. juni ble Anne og sønnen skrevet inn. Alle var født i Sel. Det finnes en bygdebok for Kvæfjord. Den har plassert Ole og Anne på Våt-voll, men det er feil.

Christen, den eldste sønnen, var født i Sel i 1846. De neste fem barna var født på Strand (nær tettstedet Borkenes). Da den sjettede ble født, hadde de flyttet til Straumen (Strømmen) noen kilometer lengre inn i Kvæfjord. De fikk fem barn til, hvor den siste kom i 1871. De må ha klart seg bra, for alle barna unntatt to vokste opp. I perioden 1861/1862 døde rundt 90 barn av "halsesyge" (mest sannsynlig difteri), og blant de var ni år gamle Olai Martinus og den ett år gamle broren Ingebrigt Christopher.

Anne og Oles eldste sønn Christen flyttet til Trondenes (Harstad). Han giftet seg der i 1874 med Jacobine Pernille Benjaminsdatter og fikk ni barn. Edvard Kristian giftet seg første gang med Birgitte Hansdatter. De fikk to sønner, hvorav den ene flyttet til Stangnes (Harstad) og den andre til Ankenes (nær Narvik). I andre ekteskap fikk Edvard

Kristian ingen barn. Dorthea Regina giftet seg med enkemann Johan Andreas Aarstad fra Sparbu og fikk flere barn. Jeg oppdaget under skrivingen at et av deres barnebarn er en nabo av oss.

Ovedia Antonette giftet seg med enkemann David Mikalsen i Kvæfjord. Her var både felles barn og hennes barn. Ingeborg Oline døde ugift på Bremnes i Kvæfjord i 1899. Ragna Hermene giftet seg i Harstad med Joakim S. Torbergesen og fikk flere barn. Maren Anna giftet seg med Arne Eilertsen på Østnes i Bjarkøy og fikk barn. Olai Martin giftet seg med Nikoline P. Jonassen fra Hemnes i Nordland. Deres første barn ble født i Kvæfjord, og senere flyttet de til Harstad.

Anna Kirstine giftet seg i 1896 med Ole Toresen. De slo seg ned på Gamnes (Trondenes sogn, nå Harstad) da deres datter ble født i 1897. Anne Kristensdatter bodde i 1900 i huset hos datteren Anna Kristine under navnet Ane Øien. På denne tiden var hun enke. 12. april 1901 døde hun hos datteren.

Oles dødsfall har jeg ikke klart å finne, men han begynte etter hvert å tilføye etternavnet Øien til Ole Olsen, noe flere av barna også gjorde.

Som denne oversikten viser, var det mange barn. For noen der sør finnes kanskje mange ukjente nære slektninger her oppe?

Unni S. Markussen

Det er helt riktig som du skriver, Unni, at Anne Christensdatter og Ole Olsen flyttet fra Gudbrandsdalen til Kvæfjord sammen med sønnen Christen i 1851. Du har også klart å finne alle barna deres. Heller ikke jeg har klart å finne Oles død, men han er sist registrert som fadder for barnebarnet Bernhard Steen 27. juli 1879, da under navnet Ole Øien Strømnes. Hvor han tok Øien-navnet fra, er ikke godt å si. Første gang jeg har sett det brukt, var ved sønnen Christens vielse i Trondenes 30. oktober 1874.

For øvrig var Ole og Annes yngste datter Anna Kristine mormor til Leif Arne Heløe, som var ordfører i Harstad fra 1967 til 1969, sosialminister fra 1981 til 1986 og Fylkesmann i Troms fra 1991 til 2000.

Red.

Drots forlis

Utgitt på Commentum forlag, 2010 (144 sider)

AV MARI ANNE NÆSHEIM HALL

Drot forliste i Floridastredet den 11. august 1899. Barken hadde et mannskap på 17, og kapteinen og åtte mann gikk ned med skipet. Overlevende Mark Anderson fortalte etter at han ble reddet:

Drot seilte fra Pascagoula mot Buenos Aires lastet med tømmer. Været var varmt og godt og alt gikk på beste måte, til vi gikk inn i en forrykende vestindisk orkan - den verste noen av oss kunne minnes.

Drot fikk snart roret ødelagt og kunne ikke styres, den begynte å lekke som en sil og ble litt etter hvert brutt i stykker. Den ene mann etter den andre ble skyllet over bord eller ble drept av nedfallende blokker og trær.

Med ett knakk skipet midtskips. De av oss som befant oss på skipets akterende laget hurtig en tømmerflåte av plankene, sperrene og tauverket vi kunne få fatt på. Den forreste enden av skipet forsvant straks i havet med de folk som var om bord der.

Vi var åtte som reddet oss ut på tømmerflåten i den frådende sjøen, midt i den hylende orkanen. Det var styrmannen Wilhem Sørensen, Max Hoffmann, Oscar Nielsen, Christian Revedal, Niels Johannessen, Gudmund Thomassen og jeg.

Vi hadde hverken mat eller vann om

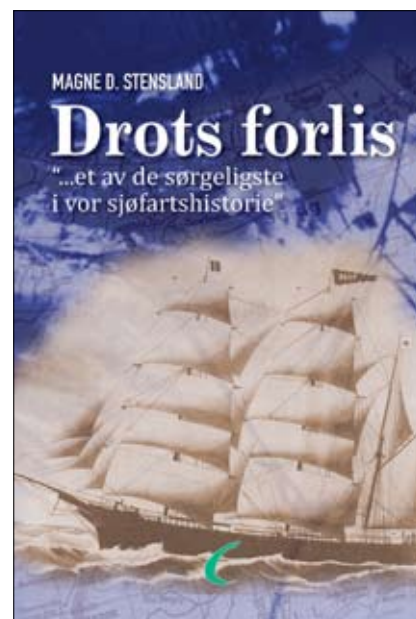
bord på tømmerflåten, da det hadde vært umulig for oss å redde noe fra skipet. Etter våre beregninger skulle vi være på høyde med Florida.

Den fjerde dagen var vi mer eller mindre vannvittige av sult og tørst. Vi hadde i fire dager kun nytt noen munnfuller rå fisk og noen dråper dugg. Vi var alle sterke menn og vi hadde alle den største lyst til å leve, hvordan dette så enn kunne la seg gjøre.

Tidlig om morgenen skar Christian Revedal hull på armen og sugde i seg blodet. Han strakte derpå armen mot Nielsen som også sugde blod av den. Nielsen gjorde senere gjengjeld ved å skjære hull på sin arm og lot Revedal drikke av blodet. Dermed lindret de sin tørst litt, men fremskyndet også sin død.

Synet av blodet fikk oss til å ta en fryktelig beslutning. Vi ble enige om at en av oss skulle dø, for dermed om mulig frelse de øvrige. Vi skulle trekke lodd om hvem som skulle være offeret.

Loddet falt på Hoffmann, en tysk matros som var den sterkeste, sunneste og mest klarhodede mann på flåten. Han mottok døden rolig og uten kamp. Han ble stukket i hjel, hjertet revet ut og blodet drukket. Så styrtet alle over den døde og begynte på det redselsfulle måltidet.

Etter ti dager ble de to overlevende reddet - Gudmund på 17 år og Mark Anderson. Dampskipet Woodruft fra England oppdaget flåten 260 (eng) øst for Charlestown.

Stavanger Aftenblad skrev følgende om hendelsen:

Det redsomme drama, der er udspillet mellem det forliste Barkskip Drots mandskab, var i sandhed egnet til at ryste selv den sløveste samvittighed. Saa stort et verd har menneskelige, at alt i yderste øyeblikk sættes til side for at holde gnisten levende en stakket stund. Slig kan det forklares at sjøfolk som driver om paa en vragsstump enes om det skrækkelige vilkaar: Lodet skal ofre den enes liv.

Magne D. Stensland

Den 15. august døde Magne, mangeårig styremedlem i DIS Rogaland. Han var en munter

kar med mange gode replikker på lur. Vi savner ham inderlig på styremøtene.

Magne ble født i 1944 og vokste opp i Stavanger. Etter avsluttet gymnas i 1963 tok han utdanning på Sjøkrigsskolen og

startet sin militærkarriere i Sjøforsvaret.

Han tjenestegjorde i undervannsbåtvåpene, om bord og på land, og gikk etter hvert over til stillinger knyttet til etterretning.

Som unggutt fikk han høre om onkel Gudmund og at denne onkelen skulle ha overlevd et forlis på skipet Drot ved kannibalisme.

Dette interesserte unggutten, og han begynte å spørre ut de eldre i familien. Men de var lite villige til å fortelle om

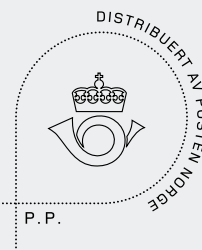
onkel Gudmund og hans skjebne. Onkel Gudmund ville slett ikke fortelle noe selv.

Fra 2001 ble Magne pensjonist og kunne for alvor begynne å forske på denne historien som han hadde hørt om i familiesammenheng som unggutt.

Boken om Drot gikk i trykken dagen etter at Magne døde.

Mari Anne Næshheim Hall

B-Economique
NORGE

Returadresse:
DIS-Norge
Øvre Slottsgate 2B
NO-0157 Oslo

Medlemsfordeler i DIS-Norge

- Medlemsbladet «Slekt og data» med mye slektsfaglig stoff tilsendes fire ganger i året.
- Full tilgang til våre hjemmesider med mye informasjon og faglig stoff.
- Mulighet til å bidra til DIStreff der du kan treffe andre slektsforskere som kanskje vet noe om din slekt. Som bidragsyter til DIStreff, får du brukernavn og passord slik at du kan lete i svensk, dansk og finsk database.
- Tilbud om å delta på medlemsmøter, kurs og andre arrangementer fra det laget du geografisk tilhører og fra sentralt hold.
- "Fadderordning". Du kan få tips og hjelp fra en etablert slektsforsker de første 12 måneder av ditt medlemskap.
- Rabatt på briller og synstest fra Interoptik og Brilleland.
- Rabatt på bredbånd (internett) fra Telenor .
- Rabatt på diverse varer som slektstavler og bøker (se disbutikken www.disnorge.no/cms/disbutikk.html)
- Rabatt på bokinnbinding og trykking.
- Rabatt på «Genline» og «Svar» for dem med slekt i Sverige.
- DIS Norges medlemmer kan også få kjøpt varer som Norsk slektshistorisk forening (NSF) har til salgs (genealogi.no/NSF/nsf_og_disprodukter.htm)
- Norsk slektshistorisk forenings populære anetavler.
- Dublettsalg av bøker fra biblioteket.
- NSF's t-skjorte og nål.
- NST (Norsk slektshistorisk tidsskrift) og Genealogen.

brilleland

interoptik

JULIUS. ØRENBERG BOKBINDERI
HÅNDVERK SIDEN 1860

